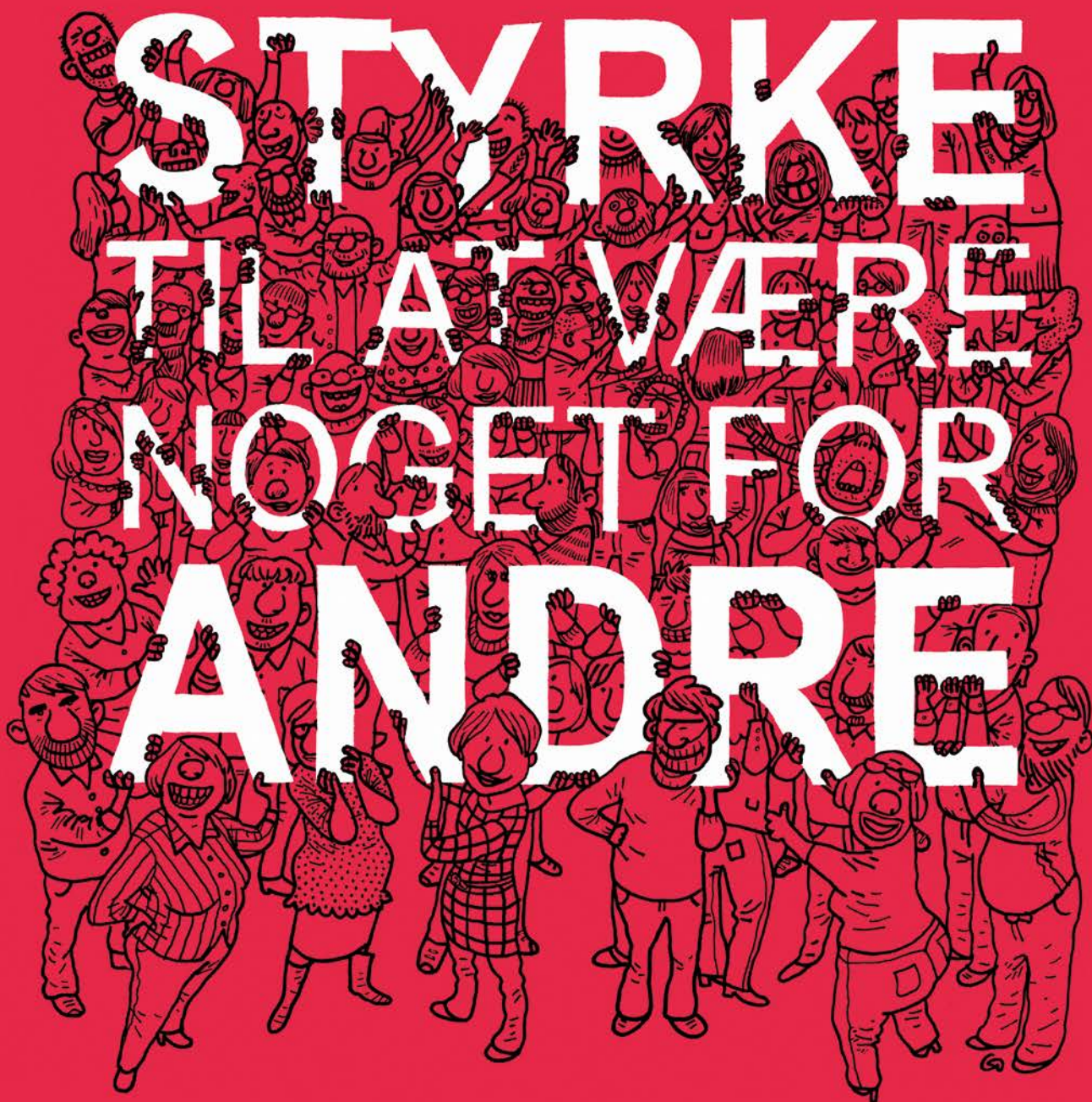

Faget og fremtiden

Status, mål og udfordringer. Fokus på Kongres 2016

STYRKE
TIL AT VÆRE
NOGET FOR
ANDRE

18
16

18/2016

4. NOVEMBER

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 19/2016, der udkommer den 25. november, er tirsdag den 15. november kl. 12. For tekstsiderannoncer er deadline til 19/2016 mandag den 14. oktober. Deadline for stillingsannoncer til 20/2016 er den 6. december kl. 12.

Redaktionen af 18/2016 er afsluttet den 28.10.2016

Abonnement

Abonnementspris 2016:
969,00 kr. inkl. moms (20 numre)
Løssalg: 48,00 kr. + porto

Oplag

44.715 i perioden
1.7.15-30.6.16

Produktion

KLS Pureprint A/S

Forsideillustration

Gitte Skov

Medlem af:

KOMMENTAR

Det er ganske uhørt, at regeringen i sin 2025-plan nu lægger op til at forringe dagpengesystemet yderligere

Yderligere dagpengeforringelser i 2025-plan

Af Kaj Skov Frederiksen
Forbundskasserer

FOTO: VIBEKE TOFT

Vi har et godt dagpengesystem i Danmark. Det fungerer som et sikkerhedsnet under dem af os, som i kortere eller længere perioder bliver ramt af arbejdsløshed. Fordi så mange danskere er medlemmer af a-kasser, har vi et stærkt, trygt og fleksibelt arbejdsmarked i Danmark til glæde for hele samfundet.

Den brede dagpengeaftale fra oktober sidste år løste nogle problemer i dagpengesystemet. Men aftalen var generelt en pose blandede bolsjer. Socialpædagogerne var særligt utilfredse med, at reformen forringede dimittendernes dagpenge. Pædagoguddannelsen er landets største, og derfor rammer forringelserne rigtig mange af vores medlemmer eller fremtidige medlemmer.

Men politikerne fik dog med den brede aftale skabt ro om dagpengesystemet i mange år frem. Det var i hvert fald, hvad vi fik at vide. Det er derfor ganske uhørt, at regeringen i sin 2025-plan nu lægger op til at forringe dagpengesystemet yderligere, bl.a. ved endnu en gang at forringe dimittenders dagpenge. Det er uacceptabelt af flere grunde.

Dagpengeaftalen fra oktober 2015 betød bl.a., at dimittendernes dagpenge skæres med næsten 13 pct. for studerende, der ikke har børn. Nu varsler regeringen, at de unge også skal undvære dagpengene den første måned efter studierne. Konsekvensen vil være, at færre unge ser det som en god idé at forsikre sig ved at melde sig ind i en a-kasse.

Denne form for forringelse er farlig, da den i længden vil udhule opbakningen til dagpengesystemet fra de stærke grupper, som Socialpædagogernes medlemmer, der pga. generel lav ledighedsrisiko og solide indkomster er med til at holde systemet kørende. Det danske dagpengesystem er afhængigt af, at nye grupper kan se en idé i at være medlem af en a-kasse.

Når regeringen gentagne gange fører kniven og skærer ned på ydelserne til de unge, vil mange unge finde tilbuddet uattraktivt og vælge ikke at forsikre sig. På den lange bane vil tabet af denne fødekilde true dagpengesystemets eksistens.

Derudover skærer regeringen 250 mio. kr. på dagpengesystemet over de næste fire år ved at skrue på det såkaldte statsbidrag. Lige meget hvor hårdt a-kasserne arbejder for at holde medlemmerne skadesfri, kommer denne nedskæring på dagpengesystemet sandsynligvis til at betyde, at a-kassekontingenterne kommer til at stige de næste år.

De forringelser, der ligger i regeringens 2025-plan, er ikke retfærdige overfor a-kasemedlemmerne. Hvorfor pille ved dagpengesystemet så kort tid efter, at man med hiv og sving blev enige om en bred dagpengeaftale? Og set fra et samfundsmæssigt synspunkt er det direkte uklogt at gøre det sværere for danskerne at sikre tryghed for dem selv og deres familie i det tilfælde, at de mister sit job.

INDHOLD

SOCIALPÆDAGOGERNES KONGRES

15.-17. NOVEMBER 2016

04

04 FØR KONGRESSEN

Det er kongrestid – og to en halv intense dage med politiske taler, faglige sessioner og forhandlinger venter de knap 200 delegerede. Vi ser nærmere på, hvad der er på dagsordenen på Kongres 2016. Læs udpluk fra beretningen, mød nogle af de oplægsholdere, der står for sessioner om bl.a. arbejdstid, demens og psykiatrimrådet – og hør, hvordan man på arbejdspladser har omsat temaerne fra den seneste kongres til konkrete indsatser

04 Tema om Kongres 2016**26 STYRING**

Står det til Socialdemokratiets leder Mette Frederiksen, har vi brug for en 'fingrene-væk-reform', der skal gøre op med unødigt bureaukrati i den offentlige sektor. 'Vi tror på, at faglighed – og frihed til at bruge faglighed – i sig selv kan generere nogle ressourcer', siger hun. I Socialpædagogens facebook-gruppe bliver forslaget dog mødt med en vis skepsis

26 Opgør med New Public Management**28 STATISTIK**

Der er store forskelle på, hvor meget landets kommuner gør brug af familiepleje. I nogle kommuner er 82 pct. af de anbragte børn anbragt i en eller anden form for familiepleje – i andre er tallet nede under 40 pct. 'Det er ikke rimeligt, at det er postnummeret, der afgør, hvilken hjælp et barn får', siger Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen. Kommunerne giver selv flere forskellige forklaringer på forskellene

28 Store forskelle i anbringelsesmønstre

32

ILLUSTRATION: HELE SCHERFMAN

31 PSYKIATRI
En kortsigtet løsning**32 ARBEJDSMILJØ**

Meget af den stress, vi ser på arbejdspladserne, er en skjult og uforløst skamfølelse. For en socialpædagog vil der typisk kunne opstå et moralsk dilemma mellem ens værdier og så de faktiske muligheder for at handle. Det dilemma rammer ens selvforståelse og avler skam – en skam, der kan blive så stor en stressfaktor, at sygefravær lurer rundt om hjørnet, siger forsker og ph.d. Pernille Steen Pedersen

32 Skam udløser stress**36 EVIDENS**
Socialminister sætter fokus på effekt**37 MEDLEMSGODER**
Heftig debat om kalender**38 ARBEJDSMILJØ**
Sammen om mental sundhed**38 SOCIALPOLITIK**
Frikommuner skal eksperimentere**39 BØGER****40 PÆDAGOGUDDANNELSEN**
Store forskelle på uddannelsessteder

FØR KONGRESSEN

BERETNINGEN – KORT FORTALT

Når Socialpædagogerne holder kongres, er beretningen et vigtigt element. Hvad er der sket og udrettet i den forløbne kongresperiode – altså siden november 2014? Læs nedslag fra beretningen her og læs meget mere om de mange politiske sager og indsatser i selve beretningen på www.sl.dk/kongres2016

40 SIDERS
BERETNING

POLITISK INDFLYDELSE OG FAGET I FOKUS Sådan lyder overskriften på det indledende afsnit i hovedbestyrelsens 40 sider lange beretning. Her slås det fast, at arbejdet for at sikre politisk indflydelse på 'de dagsordener, der har betydning for vores medlemmers arbejdsvilkår og de mennesker, som vi arbejder med og for', er fortsat. Også selvom det er blevet en kende sværere at trænge igennem efter regeringsskiftet og det deraf følgende omprioriteringsbidrag m.m. Men, hedder det:

'Dette til trods, så viger vi ikke en tomme fra vores grundlæggende tilgang: Vi er en løsningsorienteret fagforening, der arbejder vidensbaseret. Vi vil fortsætte med at lægge vores forslag til løsnings frem og samarbejde bredt politisk med dem, der måtte være enige med os.'

Og socialpædagogikken har fyldt en hel del i politiske billede, lyder det videre:

'Vores fag har været i centrum i kongresperioden. Både når det gælder vores egne aktiviteter med at udvikle, synliggøre og sikre anerkendelse af faget, men også i forhold til de mange politiske initiativer fra Folketinget, kommuner og regioner, som har vores faglighed i spil. Eksempelvis socialtilsynet, Herningmodellen, antiradikaliseringen, demensudfordringen og ankomsten af mange uledsagede flygtningebørn.'

93%
SAGDE JA

HISTORISK OK 2015 Helt centralt i kongresperioden står overenskomstaftalen 2015. Og det blev en historisk en af slagsen. Det endte med en rekordhøj ja-procent på 92,9 – det mest massive ja i forbundets historie. Men det, der blev stemt ja til, var først og fremmest en ny arbejdstidsaftale, der noget mod forventning blev forhandlet på plads uden de store skærmydsler, og som modsat andre aftaler på det offentlige arbejdsmarked i de senere år sikrer bedre vilkår for de rigtig mange medlemmer, der er omfattet af aftalen. Samtidig blev medlemmerne generelt sikret en pæn reallønsfremgang, ligesom aftalen om kompetencefonden på det kommunale område blev videreført og tilføjet en aftale på det regionale område.

8 MIO. KR. I ARBEJDE

FREMTIDEN FORTSATTE Den politiske strategi 'Socialpædagerne i fremtiden', der blev vedtaget i 2012, har også i denne kongresperiode været omdrejningspunktet for forbundets politiske og faglige udviklingsindsatser. Ud over den to år lange arbejdsmiljøindsats har tre af strategiens indsatsområder været i fokus: Kernefagligheden, nye jobområder samt videndeling og kommunikation. Med en ekstraordinær bevilling på otte mio. kr. i ryggen har de ti kredse gennem en lang række aktiviteter, konferencer og projekter fået mange, mange medlemmer involveret i arbejdet med fx udviklingen af et kernefaglighedsredskab, en strategi for frivillighed for borgere med udviklingshæmning og et ambassadørkorps, der skal være et tværgående bindeled mellem arbejdspladserne og kredsen.

11 INDSATSOMRÅDER 19 AKTIVITETER

ARBEJDSMILJØET OG TRIO'EN På kongressen i 2014 blev arbejdsmiljøstrategien 'Arbejdsmiljø og faglighed går hånd i hånd' vedtaget, og i den handlingsplan, som hovedbestyrelsen efterfølgende vedtog, blev der sat navn på 19 aktiviteter, der alle tager afsæt i de 11 områder, der er fokus på i strategien. På den interne front er det bl.a. blevet til konferencen 'Den toneangivende TRIO' for AMR, TR og ledere. Politisk er det lykkedes at få ændret registreringspraksis, så vold nu kan angives som årsag til en arbejdsskade. Forbundet står bag et nyt forskningsprojekt, hvor der kommer fokus på 'Vold i hverdagen', ligesom der som led i OK 2015-aftalen er oprettet et rejsehold, SPARK, der skal støtte den lokale TRIO i forhold til arbejdet med det psykiske arbejdsmiljø.

FOTO: ROBERT ATTERMANN / RED STAR

1 DRAB 10 BUD PÅ HANDLING

VOLDSFOREBYGGELSE I kongresperioden skete det igen: En medarbejder på en socialpædagogisk arbejdsplads inden for socialpsykiatrien blev dræbt af en beboer. Det satte gang i en forstærket bølge af krav om handling fra Socialpædagerne og en række andre forbund. Kravet var en national handlingsplan mod vold, og Socialpædagerne spillede ud med 10 konkrete bud på indsatser – bud, der blev lanceret på baggrund af en undersøgelse blandt forbundets medlemmer, der viste, at mere end hvert tredje medlem har været udsat for vold på arbejdspladsen inden for det seneste år. Socialpædagerne har hele vejen igennem stået fast på, at det ikke er vejen frem at etablere nye særlige mellemtilbud, som Danske Regioner har foreslået. En løsning, der åbner op for mere magtanvendelse og tvang. I stedet har forbundet talt for, at man bruger ressourcerne på at forbedre de eksisterende tilbud (se artikel om den seneste udvikling i sagen på side 31).

72 TIMER ER IKKE ALTID NOK

ERSTATNING Når man som socialpædagog bliver udsat for vold eller trusler om vold, skal det politianmeldes, hvis man vil have erstatning fra Erstatningsnævnet. Hovedreglen er, at sagen skal politianmeldes inden 72 timer. Men nævnets praksis har været uklar, og derfor har Socialpædagerne været med til at lægge et politisk pres for at få styr på reglerne. Det førte i april 2016 til en ny bekendtgørelse, der ikke løser alle problemer, men i høj grad tager højde for de særlige forhold, der gør sig gældende på det socialpædagogiske område i forhold til relationen mellem borgeren og socialpædageren. Forbundet har fortsat fokus på at få sikret fuld erstatning til medlemmer, der udsættes for vold.

FOTO: COLLOURBOX

FÆLLES FRONT FOR PSYKIATRIEN

ALLIANCE Socialpædagogerne har haft stort fokus på psykiatriområdet i kongresperioden – bl.a. via en artikelsamling om socialpædagogikkens rolle i psykiatrien, i forbindelse med praktikpladsrekrutteringen og gennem en stor konference, 'Socialpædagogik i psykiatrien', der samlede 365 deltagere og bl.a. fremhævede en lang række praksiseksempler. Desuden har forbundet været en del af den psykiatricalliance, som Psykiatrifonden, SIND og Dansk Psykiatrisk Selskab har taget initiativ til, og som arbejder for at fastholde psykiatrien på den politiske dagsorden (se artiklen 'Find nye veje i psykiatrien' på side 22).

DEN RIGTIGE INDSATS

HERNINGMODELLEN M.M. Anbringelsesområdet undergår store forandringer i disse år, og Herningmodellen, der er opstået med inspiration fra Sverige, har inspireret flere kommuner til omlægninger på børne- og ungeområdet. Men der har været alt for stort fokus på sagsbehandlingsdelen, mener Socialpædagogerne, der peger på, at det udførende led kræver en bred vifte af socialpædagogiske indsatser og et bredt samarbejde. Forbundet har derfor været aktivt involveret i at få udbredt kendskabet til den side af arbejdet. Det er bl.a. sket gennem en pjeceserie, 'Tidlige og helhedsorienterede indsatser', gennem etableringen af et praksisambassadørkorps – og gennem afholdelsen af konferencen 'Sammen om den rette indsats', der i september 2016 samlede mere end 200 centrale interessenter som borgmestre og andre lokale politikere og embedsmænd samt en række praktikere.

ILLUSTRATION: OTTE SKOV

160.000
DEMENTE I 2040

EN KERNEOPGAVE

HANDICAPPEDE MED I NYE SOCIALE MÅL Når politikerne taler om at prioritere velfærdsopgaverne, glemmer de oftest at nævne handicapområdet. Men i en Gallup-undersøgelse, som Socialpædagogerne fik lavet, siger 90 pct. af danskerne, at hjælp og støtte til mennesker med handicap er en kerneopgave for samfundet. Da den nye regering i maj 2016 lancerede sine nye mål for social mobilitet, inkluderede de i modsætning til de gamle mål også mål for inklusion af mennesker med handicap, og det er Socialpædagogerne godt tilfredse med.

SOCIALPÆDAGOGISK AFTRYK I efteråret 2015 startede arbejdet med at udvikle en national handlingsplan for demensområdet. Et fortsat stigende antal demente danskere stiller krav til nye indsatser, og Socialpædagogerne ser et stort potentiale i at tænke socialpædagogikken ind som en central del af demensindsatsen. Både i forhold til hjemmeboende, yngre demensramte – og i forhold til mennesker med demens på plejecentrene. Det har forbundet sundhedsministerens opbakning til, og forbundet fik plads i ministeriets følgegruppe til arbejdet med demenshandlingsplanen, ligesom forbundet sidder med i en række andre relevante arbejdsgrupper på området (se artiklen 'Kursændring på demensområdet' på side 20).

NYE MAGTANVENDELSESREGLER

HVAD SKAL REGISTRERES? Fra årsskiftet træder en ny lov om voksenansvar i kraft, der i høj grad afspejler Magtanvendelsesudvalgets arbejde. Og selvom det ikke var Socialpædagogernes mål at få nye magtbeføjelser, er der alligevel tydelige socialpædagogiske aftryk på den nye lovgivning: For det første er udvidelsen af magtbeføjelserne ikke blevet så store, som der politisk var lagt op til. For det andet er der meget, der tyder på, at al fysisk magtanvendelse fremover skal registreres, hvor det oprindeligt hed, at kortvarig fastholdelse og bortvisning ikke skulle registreres. Begge dele er store fremskridt i forhold til det første udkast, mener Socialpædagogerne – dog udestår den endelige vejledning om registreringen.

FOTO: COLOURBOX

REVISION PÅ UVIS GRUND

NYE VOKSENBESTEMMELSER Den forrige regering fremlagde i starten af 2015 et forslag til revision af voksenbestemmelserne, der mødte massiv kritik fra særligt handicaporganisationerne, der mente, at det ville undergrave en lang række af de handicappede danskeres rettigheder. I 2016 genoptog den siddende regering så revisionsbestræbelserne, som ikke mindst KL har presset på for. Socialpædagoger har ikke været inviteret med i det forberedende arbejde, der skal munde ud i fremsættelsen af et lovforslag i starten af 2017. Det fremgår dog, at der fortsat er en del debat om borgernes rettigheder i forhold til kommunernes adgang til afgørelser efter skøn.

MILLIONER TIL FORSKNING

FORSKNINGSPROGRAM I SIGTE? Socialpædagogerne har gennem flere år arbejdet på at få gang i et nationalt forskningsprogram på det socialpædagogiske område, der kan stadfæste faget forsknings- og videnskabsmæssigt. Det er ikke lykkedes at få hele programmet på den centrale politiske dagsorden – trods mange anerkendende ord. Men der er væsentlige delresultater, som betyder, at der i 2015 blev afsat seks mio. kr. via satspuljen til en analyse af, hvordan man sikrer et bedre vidensgrundlag og praksisnær forskning, ligesom der er afsat 25 mio. kr. til at styrke det socialpolitiske grundlag for arbejdet med udsatte børn og unge. Men målet er at få forskningsprogrammet på finansloven, og forbundet arbejder nu sammen med professionshøjskolerne, hvis eget bud på et forskningsprogram på mange måder flugter med forbundets.

60% I FAMILIEPLEJE

PLEJEFAMILIERNE I FOKUS 60 pct. af de børn, der ved udgangen 2014 var anbragt, var anbragt i familiepleje – stadig flere med alvorlige udfordringer og behandlingsbehov. Alligevel mangler familieplejerne fortsat såvel ordentlige ansættelsesvilkår som bedre uddannelse og supervision. Barnets Reform har ikke givet den ønskede kvalificering af og støtte til familieplejerne. Det skulle bl.a. ske via ansættelsen af kommunale plejefamilier, men det er kun sket i stærkt begrænset omfang. I efteråret 2015 deltog 765 familieplejere i forbundets store undersøgelse af deres udfordringer, og her blev der netop peget på manglende supervision, manglende tilsyn og utrygge ansættelsesforhold. Forbundets hovedbestyrelse vedtog i juni 2016 en række politiske initiativer, som skal være med til at rette op på netop disse forhold.

FOTO: LARS BANNER

TILFREDSE TILLIDSREPRÆSENTANTER

FOKUS PÅ SERVICE OG MENINGSDANNERE Tillidsrepræsentanterne er overordnet tilfredse med den service, de får af kredse og forbund. Det viste en TR-undersøgelse i 2014. På baggrund af undersøgelsen har TR-udvalget kvalificeret indsatsområderne, og hovedbestyrelsen har vedtaget en revision af politikken på TR-området. I samarbejde med tænketanken Cevea har udvalgte fællestillidsrepræsentanter og Hoved-MED-udvalgsmedlemmer været deltagere på et meningsdannerforløb, der tog afsæt i strategien 'Socialpædagogerne i fremtiden', og som trænede deltagerne i at deltage i den offentlige debat, i det kommunal- og regionalpolitiske system og i deres politiske lederskab. Erfaringerne herfra er blevet brugt i arbejdet med den nye fagpolitiske uddannelse, der søsættes fra 2017.

2 NYE SELSKABER

FAGLIGE SELSKABER SAMLER HELE OMRÅDER I kongresperioden er der som forsøg blevet startet to faglige selskaber – et om mennesker med sindslidelser og et om anbragte børn og unge. Formålet har været at styrke den tværgående socialpædagogiske faglighed for alle medlemmer, der på tværs af forskellige arbejdspladser, præcise målgrupper og metoder arbejder på de to felter. Det skal skabe nye rammer for vidensdeling og erfaringsudveksling blandt medlemmerne, styrke fagets rolle og relationen mellem medlem og fagforening. Fagligt selskab om mennesker med sindslidelser har bl.a. afholdt en konference med 150 deltagere og spillet med i udviklingen af forbundets vision for psykiatriområdet, og på samme måde har selskabet om anbragte børn og unge været med til at udvikle forbundets indsats om Herningmodellen.

190 LEDERE SÅ SORT

LEDERNE VIL HAVE SYNLIGHED Siden beslutningen i 2013 om etableringen af en ny lederplatform, har forbundet haft fokus på at styrke sammenhængskraften i det samlede lederarbejde. Socialpædagogernes vision er, at ledere og mellemledere på det socialpædagogiske felt er organiseret i Socialpædagogerne qua forbundets viden om kernefaglighed og profession. Desværre er fremgangen i medlemstallet på lederområdet, der var en realitet i første halvår 2015, ikke fortsat. Medlemsundersøgelser viser, at ledere i høj grad efterspørger synlighed, og derfor har forbundet forsøgt at skabe og udvikle relevante og attraktive tilbud for ledere. Det skete bl.a. gennem Lederkonferencen 2015, hvor lige knap 190 ledere samledes under temaet 'Professionsfaglig ledelse – det nye sort'.

FOTO: NILS LUND PEDERSEN

NYE TIDER NYE PÆDAGOGER

DEN NYE PÆDAGOGUDDANNELSE De første studerende, der begyndte helt fra start på den nye pædagoguddannelse, startede i efteråret 2014, og de første pædagoger med den nye uddannelsen er færdige i februar 2017. Den nye uddannelse med en socialpædagogisk specialisering er en landvinding for Socialpædagogerne. Overgangsperioden har været kompliceret af et ekstra stort behov for praktikpladser, som forbundet har arbejdet aktivt for at sikre, ligesom forbundet har arbejdet for at klæde praktikvejlederne på til de nye krav, som den nye uddannelse stiller. Arbejdet med at sikre praktikpladser vil fortsat være en opgave, ligesom en undersøgelse i 2014 viste, at blot 40 pct. af praktikvejlederne havde taget et praktikvejledermodul.

SOCIALPÆDAGOGERNE

**STYRKE
TIL AT VÆRE
NOGET FOR
ANDRE**

FØR KONGRESSEN

I Allerød gør de det omvendt

Socialpædagogerne i Kreds Nordsjælland havde både penge og fagligheden med, da de inviterede Allerød Kommune til et samarbejde om frivilligt arbejde for mennesker med udviklingshæmning

Af Lone Marie Pedersen, redaktionen@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

Hvem der egentlig først sagde ordene, er i dag svært at afgøre. Var det medarbejdere og ledelse i Allerød Bo og Støtte, eller var det Socialpædagogernes Kreds Nordsjælland? Måske var det samtidig, at de fødte ideen om, at mennesker med udviklingshæmning også kan være frivillige.

Året var 2015, og Klubben i Allerød Bo og Støtte manglede personaleressourcer. Derfor tilbød flere af klubbens gæster – der er voksne med udviklingshæmning – at give en hånd med.

– Men vi havde svært ved pædagogisk at inddrage gæsterne i klubbens arbejde. Vi er vant til, at det er dem, der er brugere, og os, der skal yde. Gæsternes lyst til at hjælpe satte dog gang i en diskussion i personalegruppen om, hvad vi kunne gøre for at inddrage dem, siger socialpædagog Trine Midtgaard Bang, der er tovholder i Klubben.

Omtrent samtidig med den diskussion sendte Socialpædagogernes formand i Kreds Nordsjælland, Karen Holte, et brev ud til de 12 kommuner, der er i kredsen, og spurgte, om man var interesseret i et samarbejde om at skabe et bedre velfærdssamfund.

Allerød Kommune sagde ja og inviterede Karen Holte til møde med hele sundheds- og velfærdsudvalget. Til mødet medbragte hun publikationen

Strategier på kongres

Forbundsstrategien 'Socialpædagogerne i fremtiden' fra 2012 og arbejdsmiljøstrategien fra 2014 har været rammen om forbundets arbejde i årene siden. På de følgende sider kan du læse om tre eksempler på konkrete indsatser.

Politikerne var i første omgang nok mest optaget af, at nogle frivillige skulle ind på bostedet. Men ret hurtigt var politikerne med på vores ide om at vende tingene på hovedet og gøre det anderledes

Karen Holte, formand, Socialpædagogerne Kreds Nordsjælland

På kurset skulle vi skabe rammer, hvor det blev muligt for hver enkelt deltager at reflektere over sine ressourcer. Det er en rolle, de slet ikke er vant til

Elin Jensen,
faglig konsulent,
Socialpædagogerne
Kreds Nordsjælland

‘Socialpædagogerne i fremtiden’ med de 10 pejlemærker, som Socialpædagogerne vedtog på kongressen i 2012, og også de penge, som kongresdeltagerne havde bevilget til at starte projekter op rundt i landets kommuner.

Alle har brug for et netværk

Kredsformanden gennemgik de 10 pejlemærker for udvalgsmedlemmerne. Et af dem hedder ‘Et menneskeligt netværk’ og handler om, at vi alle har brug for mennesker, der holder af os, og som vi betyder noget for i hverdagen. Det er princippet om, at vi alle skal have mulighed for at skabe et nært menneskeligt netværk, og dem, der ikke selv kan, skal have hjælp til det af fx socialpædagoger.

Det pejlemærke ville Socialpædagogerne gerne samarbejde om i et projekt, hvor mennesker med udviklingshæmning fik hjælp til at være frivillige i det omkringliggende samfund.

– Politikerne var i første omgang nok mest optaget af, at nogle frivillige skulle ind på bostedet. Men ret hurtigt var politikerne med på vores idé om at vende tingene på hovedet og gøre det anderledes, siger Karen Holte.

Fagforeningens tanker faldt helt i tråd med dem, de også havde gjort sig i Klubben i Allerød Bo og Støtte. Her bakkede ledelsen op og kunne især rigtig godt lide ideen om at gøre tingene omvendt, så de udviklingshæmmede fik hjælp til at blive frivillige.

– Hvis man taler inklusion, er man først på vej, når vi vender tingene om. Det er ikke det omgivende samfund, der altid skal inviteres ind, men borgerne, der skal inviteres ud i samfundet og være betydningsfulde, siger souschef Leif Meincke Jensen.

Undervisning for udviklingshæmmede

Der blev nedsat en styregruppe, som skulle finde ud af, hvordan man bedst kunne støtte udviklingshæmmede til et job som frivillig. Både Karen Holte og Trine Midtgaard Bang kom i styregruppen, og med de penge, Karen Holte havde med fra Socialpædagogerne, var det muligt at frikøbe Trine Midtgaard Bang og faglig konsulent på Socialpædagogernes kredskontor, Elin Jensen.

De skulle planlægge et undervisningsprojekt, som kunne støtte mennesker med udviklings-

hæmning til at blive frivillige. I forlængelse af projektet skulle Trine Midtgaard Bang tage kontakt til de steder, hvor de udviklingshæmmede ønskede at arbejde som frivillig, og støtte dem i den første periode.

Den første store opgave for Elin Jensen og Trine Midtgaard Bang blev at skabe et undervisningsforløb, som var målrettet udviklingshæmmede, der ikke kan følge et almindeligt uddannelsesforløb. En hurtig søgning viste nemlig, at der intet kursusmateriale er for den gruppe.

– Der er lavet masser af frivillighedskurser, men ikke for udviklingshæmmede. Vi måtte selv bygge noget op fra bunden og finde ud af, hvad kurset skulle indeholde, siger Trine Midtgaard Bang.

Projektet blev skudt i gang med en introduktionsdag for interesserede udviklingshæmmede. Frivillige fortalte om deres arbejde, og også borgmesteren var mødt op for at støtte initiativet.

Jeg kunne godt tænke mig

Efter introduktionsdagen meldte fem af Klubbens gæster sig som interesserede.

– Kurset varede fire undervisningssessioner og blev tilrettelagt med tid og plads til gentagelser, tydelige rammer, tryghed og anerkendelse, og der blev lagt stor vægt på ligeværdighed i snakken.

Når vi fx lavede runder, var det både kursisterne og os, der fortalte om personlige erfaringer, siger Elin Jensen.

Derudover blev der lagt vægt på forudsigelighed, så kursisterne hele tiden var klar over, hvad hver enkelt kursusdag skulle indeholde.

På flere forskellige måder blev spørgsmål som ‘hvorfors har du lyst til at være frivillig?’ og ‘hvad vil det betyde for dig at være frivillig?’ taget op i løbet af de fire undervisningsdage.

– Det er meget uvant for udviklingshæmmede at sige: ‘Jeg er dygtig til...’ eller ‘Jeg kunne godt tænke mig...’. De er vant til at være i en klientrolle, hvor der hele tiden bliver opsat mål for, hvad de skal, siger Trine Midtgaard Bang.

Elin Jensen supplerer:

– På kurset skulle vi skabe rammer, hvor det blev muligt for hver enkelt deltager at reflektere over sine ressourcer. Det er en rolle, de slet ikke er vant til. Det er bemærkelsesværdigt, at uanset

hvor gode vi som socialpædagoger er til at tage udgangspunkt i deres situation, så oplever de ofte, at det er pædagogerne og systemet, der kommer til definere deres liv.

Anerkendelse og ros

Både Trine Midtgaard Bang og Elin Jensen var meget nervøse før kursusstart. Var kurset for teoretisk? Ville kursisterne allerede falde fra efter første kursusdag?

Men al deres tvivl og bekymring blev gjort til skamme. En halv time før anden kursusdag skulle begynde, stod alle fem kursister klar foran undervisningslokalet.

Og da kurset sluttede, havde alle fem kursister fået lyst til at blive frivillige, og det lykkedes for alle at komme det sted hen, hvor de hver især gerne ville, fx i Røde Kors og på Kattehjemmet. Fire af dem arbejder fortsat som frivillig, mens den femte, Allan Bjørklund, er blevet fastansat i skånejob i sit frivillige arbejde.

Trine Midtgaard Bang fortæller, at Allan Bjørklund oprindelig tilmeldte sig kurset, fordi det lød spændende. Men selv havde han ingen planer om at blive frivillig, da det var hans holdning, at man skulle have løn for at udføre et stykke arbejde.

– Undervejs i de fire kursusgange oplevede vi, at Allan havde gode refleksioner over sine evner og bidrog aktivt i mange spændende diskussioner og samtaler.

På den sidste kursusdag skulle kurset evalueres, og kursisterne skulle finde ud af, om de havde lyst til at være frivillige og i givet fald hvilket frivilligt arbejde, de kunne tænke sig.

– Allan fortalte højt og tydeligt, at det undervejs var gået op for ham, at han oplevede sig selv som frivillig og kunne se, at mange af de opgaver, han allerede lavede i klubben, var frivilligt arbejde, og det havde han lyst til at fortsætte med.

Allan Bjørklunds frivillige arbejde i Klubben blev herefter formaliseret med faste arbejdsopgaver og bestemte arbejdsdage. Og efterfølgende er han altså blevet fastansat i et skånejob i Klubben.

– Nu skal Klubben så ud at finde en ny frivillig, siger Trine Midtgaard Bang.

Vi skal fagligt klædes på

Ledelsen på Allerød Bo og Støtte har med stor interesse fulgt med i projektet og vil fremover bruge de gode erfaringer med at vende tingene på hovedet i resten af tilbuddets arbejde. Tillidsrepræsentanten har også deltaget i styregruppens arbejde, så alle erfaringer kan blive overført til hele organisationen, fortæller Leif Meincke Jensen.

– Vi blev meget overaskede over, at de udviklingshæmmede kunne mere, end vi måske havde forventet. Det ligger lidt implicit, at det sociale fællesskab altid skal gå gennem en pædagog. Men sådan behøver det måske ikke altid være.

Projektet har givet ledelsen mod på også at tænke i andre initiativer. Der er endnu ikke udarbejdet konkrete initiativer, men man arbejder videre med tanken om at etablere sociale fællesskaber, som ikke altid skal gå gennem en socialpædagog.

Men det kræver, at medarbejderne er uddannet til den nye rolle, understreger Leif Meincke Jensen.

– Vi skal fagligt klædes på til at kunne trække op på de rigtige tidspunkter. Vi skal så at sige kunne finde ud af at 'sidde på vores hænder'. Det kræver, at du som socialpædagog kan analysere den situation, du er i, og så støtte op om borgeren på det rigtige tidspunkt uden at overtage situationen. ■

Socialpædagogerne Nordsjælland og Allerød Kommune har i fællesskab udgivet pjecen: 'Frivillighed – et menneskeligt netværk', der bl.a. indeholder 10 gode råd til andre, der ønsker at lave et lignende kursusforløb. Find pjecen på www.kortlink.dk/nrnp

SUCCE På det frivillighedskursus, Trine Midtgaard Bang var med til at afholde for udviklingshæmmede, deltog bl.a. Allan Bjørklund. Efter kurset fik han fast frivilligt arbejde – og er siden blevet fastansat i et skånejob i Klubben i Allerød Bo og Støtte.

Et projekt skabt af medlemmerne

Næsten 800 medlemmer har været involveret i kreds Nordjyllands projekt om faglighed. Det har resulteret i en række redskaber, der skal hjælpe medlemmerne med at sætte ord på den socialpædagogiske faglighed

Af Malene Skov Jensen, redaktionen@sl.dk
Foto: Tao Lytzen

Vores faglighed er i vores hoveder og handlinger, men det er virkelig dejligt at blive tvunget til at forholde sig til sin profession og sammen sætte ord på den

Tommy Stoklund
Jørgensen, socialpædagog

Selvom der løbende har været projekter, som har forsøgt at sætte ord på, hvad socialpædagogernes faglighed består i, er der ifølge Socialpædagogernes Kreds Nordjylland stadig et behov for, at socialpædagoger som faggruppe bliver skarpere til at formulere fagligheden. Derfor var kredsens ikke i tvivl om, at deres del af projektet 'Socialpædagogerne i fremtiden' skulle handle om at blive bedre til at synliggøre og formidle den socialpædagogiske faglighed.

– I de tidligere projekter er fagligheden ofte blevet formuleret fra centralt hold af politikere og eksperter, og det er sjældent, at socialpædagoger på arbejdspladserne er blevet inddraget. Det ville vi ændre på med vores projekt, siger kredsformand Peter Skov Kristensen.

Med udgangspunkt i socialpædagogernes behov for at fortælle om deres faglighed, har kredsens sammen med sine medlemmer udviklet en række redskaber, som skal gøre det nemmere for dem at sætte ord på deres faglighed over for hinanden, kolleger, pårørende, chefer og politikere.

– 700-800 medlemmer har været involveret i projektet og udviklingen af redskaberne, og det er netop styrken ved vores projekt, mener vi. Det har været meget værdifuldt, at så mange medlemmer har været inddraget, for det betyder, at vi er endt med nogle redskaber, som giver mening ude på arbejdspladserne, og som er anvendelige i den socialpædagogiske dagligdag, siger Peter Skov Kristensen.

Ingen tunge teorier

Det er projektmedarbejder Dorte Lauenborg Nielsen, der har været tovholder på projektet. Hun har

bl.a. været ude på de socialpædagogiske arbejdspladser for at undersøge, hvad det er, medlemmerne gerne vil være skarpere til, når de skal beskrive deres indsats.

– Medlemmerne har ikke brug for raketvidenskab og tunge teorier for at synliggøre deres faglighed. De efterspørger helt enkle og konkrete redskaber, som er nemme at bruge i den daglige praksis. Det er derfor også den slags redskaber, som vi har udviklet sammen, siger Dorte Lauenborg Nielsen.

Desuden har Dorte Lauenborg Nielsen interviewet repræsentanter fra det politiske niveau, regionale og kommunale forvaltninger, socialtilsynet og andre professioner om deres syn på det socialpædagogiske arbejdsområde. Tilbagemeldingerne var klare: Socialpædagoger skal kunne synliggøre værdien af deres arbejde, og de skal kunne fortælle engageret om deres arbejdsområde.

På baggrund af de mange input fra medlemmerne på de socialpædagogiske arbejdspladser og fra politikere, forvaltninger mv. har en arbejdsgruppe med 15 socialpædagoger udviklet alt fra brætspil, faglighedslaboratorier, plakatkampagner, hjælp til elevatortaler og enkle hjælpemidler og øvelser, som skal være med til at synliggøre den socialpædagogiske faglighed og værdien af den. Prototyper af redskaberne er løbende blevet testet på arbejdspladserne i kredsens, inden de er blevet færdigudviklet. I alt er der tale om seksotte redskaber, som hen over efteråret vil blive præsenteret for medlemmerne.

Ord på mellemregningerne

Malene Kirch Nielsen er en af de socialpædagoger, der har været med i arbejdsgruppen. Hun arbejder til dagligt på børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling på Aalborg Universitetshospital. Hun er meget begejstret for projektet:

– Det er et af de allervigtigste projekter, der har været, for generelt er vi rigtig dårlige til at fortælle, hvad vi kan, hvad vi bidrager med, og hvad vi er dygtige til. Jeg tror på, at de redskaber, som vi har udviklet i arbejdsgruppen, vil blive brugt på de socialpædagogiske arbejdspladser og vil hjælpe socialpædagogerne til at synliggøre og formidle deres faglighed, siger Malene Kirch Nielsen.

Personligt oplever hun, at projektet har været meget udviklende. Hun har fået mere fokus på sin egen faglighed, og hun er blevet mere opmærksom på, hvor meget socialpædagogik der egentlig er i de små ting, som hun gør i hverdagen.

– Som socialpædagoger oplever vi ofte, at det er usagt viden, som vi trækker på. Med projektet er jeg blevet bedre til at italesætte det usagte og alle de mellemregninger, som jeg har, fra jeg går i gang med en proces, og til jeg afslutter den, siger hun og uddyber:

– Hvis jeg fx skal have en patient op og i skole til kl. otte, så går jeg ikke bare i gang. Jeg har overvejelser omkring, hvordan jeg motiverer patienten, hvordan min tilgang til patienten skal være, hvordan jeg får dannet en relation osv. For mine kolleger, som er læger, sygeplejersker og psykologer, er alt det usynligt, for de ser kun resultatet. Alt det er jeg nu blevet mere bevidst om at få formidlet til dem, siger hun.

Gode debatter

Tommy Stoklund Jørgensen fra Boformen Støvring har også været med i arbejdsgruppen, og hans arbejdsplads har allerede afprøvet flere af de redskaber, som han har været med til at

udvikle. Hans kolleger er socialpædagoger, og derfor har fagligheden ikke været noget, som de har talt så meget om – fagligheden har lidt givet sig selv.

– Vores faglighed er i vores hoveder og handlinger, men det er virkelig dejligt at blive tvunget til at forholde sig til sin profession og sammen sætte ord på den. Redskaberne har helt klart haft en effekt, og vi har haft nogle gode debatter og er blevet mere bevidste om vores faglighed og vigtigheden i at kunne sætte ord på den, siger han.

Han mener, at det bliver vigtigere og vigtigere for socialpædagoger at kunne sætte ord på, hvad de bidrager med, fordi efterspørgslen på effekter, og hvad der virker, er steget i takt med, at presset på de offentlige budgetter er blevet større.

– Samtidig er vi begyndt at brede os til andre områder, hvor vi skal samarbejde med nye faggrupper. Og så er det vigtigt, at vi kan forklare, hvad det lige er, som vi kan, hvad vi kommer med af faglighed, og hvorfor det overhovedet er vigtigt, at der er socialpædagoger blandt de ansatte, siger han. ■

Læs mere om Kreds Nordjyllands strategiarbejde på www.sl.dk/nordjylland

FAGLIGHED I projektet har Malene Kirch Nielsen fået øjnene op for, hvor svært det ofte er at fortælle, hvad man som socialpædagog bidrager med. Hun har bl.a. lært at sætte ord på det usagte – og formidle den faglighed, man ikke umiddelbart kan se og måle.

Vi forebygger med faglighed

Vi arbejder meget systematisk med en klar ramme for, hvordan vi minimerer vold og konflikter. Det handler om at skabe trivsel for borgeren og hele tiden arbejde forebyggende

Ulla Leth,
rehabiliteringsleder,
Grevenlund

Gode fysiske rammer og den rigtige pædagogik – altid med afsæt i den enkelte borgers behov. Den tilgang er på Botilbuddet Grevenlund med til at skabe trivsel for både borgere og medarbejdere – og minimere omfanget af vold og magtanvendelser

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Nils Lund Pedersen

En stol skal stå på fire lige lange og lige stærke ben. Og hvis et af benene er svage, så nytter det ikke noget kun at polstre de stærke ben, for det gør ikke stolen mere stabil.

Eller sagt på en anden måde: Hvis ikke man både har den nødvendige faglighed, de rigtige fysiske rammer, en normering der hænger sammen og en stærk organisation, så bliver der ubalance i tingene. Så bliver stolen ustabil – og man øger risikoen for vold og konflikter og et belastet arbejdsmiljø.

Sådan lyder det fra Ulla Leth, som er rehabiliteringsleder på Grevenlund – et bo- og aktivitets-tilbud i udkanten af Odense for voksne med varig

nedsat psykisk/fysisk funktionsevne med behov for særlig hjælp og støtte.

– Vi arbejder meget systematisk med en klar ramme for, hvordan vi minimerer vold og konflikter. Det handler om at skabe trivsel for borgeren og hele tiden arbejde forebyggende. Og for at blive i billedet med stolen og de fire ben, så fokuserer vi mere på at forbedre det, vi er svage til, frem for at styrke det, vi er gode til, fortæller hun.

I praksis kan det fx handle om, at man som socialpædagog har fokus på, hvad det er, der får en borger til at have det skidt. Måske handler det om, at man er kommet lidt forkert ind ad døren, at man har talt lidt for højt – eller at borgeren har oplevet for mange personaleskift.

– Vores arbejde er gennemsyret af en faglig tilgang baseret på, hvad der er bedst for den enkelte borger. Vi står med mennesker, som har det rigtig skidt – og her skal vi som professionelle hele tiden holde fokus på, hvad vi kan gøre for at sikre, at borgeren har det bedst muligt og ikke bliver presset ud i fx at agere voldeligt eller aggressivt, siger Ulla Leth.

Fra frustration til ikke-frustration

Grevenlund rummer både en bodel og et aktivitetstilbud – og ud over de 16 voksne borgere der har deres hjem på bostedet, er der også borgere udefra, der deltager i forskellige aktivitetstilbud. I alt er der knap 50 medarbejdere, hvoraf hovedparten er socialpædagoger – og de arbejder med tilgangen Low Arousal samt risikovurderingsværktøjet Brøset Violence Checklist (se boks).

– Vi har set mange eksempler på, at vores tilgang virker konfliktnedtrappende og voldsforebyggende overfor den borgergruppe, vi arbejder med, som jo mange gange kommer hertil med en dom for fx vold og en historik for udadreagerende adfærd og magtanvendelser, siger assisterende rehabiliteringsleder Jan Hoffmann Pedersen.

Essensen i den faglige tilgang er, at arbejdet aldrig baseres på synsninger – men på fakta og viden.

– Som fagpersoner skal vi hjælpe borgerne med at komme fra frustration til ikke-frustration, og derfor arbejder vi metodisk med individuelle trivsels- og tryghedsplaner for beboerne. Ud fra

Kort om metoderne

Low Arousal Sopra (LA Sopra) er udviklet i forbindelse med Socialstyrelsens satspuljeprosjekt om forebyggelse af magtanvendelse i socialpsykiatrien og er et struktureret samtaleredskab, som anvendes i samarbejdet mellem borgeren og den fagprofessionelle for at forebygge, håndtere og lære af kritiske episoder.

Brøset Violence Checklist (BVC) er et redskab til risikovurdering, hvor man forudsiger risikoen for vold inden for et døgn ved, at personalet registrerer borgerens adfærd ud fra seks variable: Forvirring, irriterabilitet, støjende adfærd, fysiske trusler, verbale trusler, angreb på ting eller genstande.

seks indikatorer registrerer vi hele tiden borgerens adfærd – og så handler vi ud fra det, forklarer han.

På forkant med konflikterne

Personalet laver løbende risikovurderinger og arbejder systematisk med at analysere hver enkelt borger, så de hele tiden er på forkant med vedkommendes adfærd.

– Vi kender alle tegn på, at borgeren måske er ved at få det skidt – og ud fra de scenarier har vi så nogle helt faste handlemuligheder. En borger har måske glæde af at få massage, en anden falder bedst til ro, hvis han bliver iført en kuglevest. Andre beboere har godt af at komme ud og gå en tur – og nogle skal lige have fem minutter for sig selv, inden vi genoptager dialogen og arbejdet. Alt bygger på et indgående kendskab til hver enkelt borger, siger Jan Hoffmann Pedersen.

Samtidig er der også på Grevenlund taget højde for, hvordan de fysiske rammer påvirker beboernes adfærd, fortæller Ulla Leth.

– Nogle borgere kommer hertil, fordi de ikke passede ind, der hvor de var. Det kan være en borger, som boede et sted, hvor han gik direkte ud i fællesrummet, når han åbnede sin dør – og er det en borger med lave sociale kompetencer og en autistisk diagnose, så går det jo galt.

Derfor har samtlige borgere på Grevenlund egen indgang og egen terrasse, hvor de ikke kan kigge

ind til naboen, og der er ingen fællesrum, hvor borgerne uønsket kan krydse hinanden. Udgangspunktet er, at ingen skal påtvinges fællesskab.

Stolte og engagerede medarbejdere

Det samme udgangspunkt gælder for bostedets aktivitetscenter, hvor borgerne kan komme, når de er klar til det – så hvis man ikke lige er frisk kl. otte om morgenen, kan man møde op senere på dagen.

– Vi planlægger aktiviteterne ud fra det, som borgerne ønsker, for det giver konflikter, hvis de skal lave noget, de slet ikke gider. Så hvad enten det er fisketure, madlavning, skrotsortering eller at spille FIFA, så er udgangspunktet, at det er noget, beboerne selv ønsker, siger Ulla Leth.

Jan Hoffmann Pedersen er ikke det mindste i tvivl om, at den faglige og metodiske tilgang har en positiv effekt både på beboerne og på medarbejderne.

– Ved at arbejde så systematisk, som vi gør, minimerer vi stressen og det, der belaster vores beboere. Som medarbejder kan man selvfølgelig ikke helt undgå, at man indimellem bliver følelsesmæssigt belastet – men det er en stor støtte at vide, at man har fagligheden på plads. Vi har nogle utrolig engagerede og fagligt stolte medarbejdere, som virkelig føler, at de lykkes med at gøre en forskel for de her borgere – og det danner grundlag for både det gode samarbejde og et godt arbejdsmiljø. ■

SAMMENHÆNG På Grevenlund oplever både rehabiliteringsleder Ulla Leth og assisterende rehabiliteringsleder Jan Hoffmann Pedersen, at arbejdsmiljø og faglighed hænger tæt sammen. Med den rette faglige tilgang og gode fysiske rammer er det lykkedes at nedbringe omfanget af vold og konflikter.

Og hvad skal de så tale om?

Forbundets kongres er tæt pakket med ord og beslutninger om både den forgangne kongresperiode og – ikke mindst – det fremtidige arbejde. Her er et hurtigt vue over programmet

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Illustration: Gitte Skov

Når åbningsfestivitassen er slut, og dirigerterne har indtaget deres pladser på scenen i den store sal på Nyborg Strand den 15. november, begynder to en halv dags politiske taler og forhandlinger. Her vil de lige knap 200 delegerede i salen, på faglige sessioner og i kredsens delegationer, vende og dreje både den forgangne kongresperiode og dens resultater og sætte ord på den kurs, som skal være Socialpædagogernes i de kommende to år.

Sådan en kongres er særdeles grundigt forberedt, og forbundets hovedbestyrelse har gennem mange måneder arbejdet sig ind på det program, der nu ligger fra tirsdag til torsdag, hvor det hele slutter med valgene til forretningsudvalget, forbundets daglige politiske ledelse.

Traditionen tro krydres dagene med gæstetalere – i år er det formanden for KL's social- og sundhedsudvalg, Thomas Adelskov (S), LO-formand Lizette Risgaard og social- og indenrigsminister Karen Ellemann (V), der lægger vejen forbi. Og undervejs bliver der også uddelt priser: Solidaritetsprisen, som gives til et socialt projekt i et af de lande, hvor forbundet er involveret i internationalt solidaritetsarbejde, og så Socialpædagogernes Pris, der går til en eller flere personer, et projekt eller en arbejdsplads, der har ydet en ekstraordinær, forbilledlig og vigtig indsats på det socialpædagogiske område.

Eksamensopgaven

Men i centrum for dagene står selvfølgelig de fag- og socialpolitiske diskussioner af forbundets egne holdninger og handlinger.

Store dele af kongressens første dag går med formandens beretning og debatten om den. Forbundsformand Benny Andersen går først

på scenen og leverer den timelange mundtlige redegørelse for aktiviteter, indsatser og handlinger siden kongressen i 2014. Den mundtlige beretning er sammen med den skriftlige beretning den 'eksamensopgave', som de delegerede kan bruge til at veje og vurdere den politiske ledelse: Har den gjort det, den skulle og var blevet pålagt af sidste kongres? Har den gjort nok, det rigtige, for lidt eller for meget? Det plejer der at være mange bud på.

Efter formandens tale følger nemlig beretningsdebatten, der over mere end tre timer giver alle delegerede mulighed for at indtage talerstolen og rose, rise og spørge og agitere for sager, der ligger dem selv, kredsene eller deres bagland på arbejdspladsen på sinde. I 2014 var 28 delegerede ved mikrofonen, og det er nok ikke helt galt at regne med noget i samme retning denne gang. Og når talerlisten er udtømt, skal formanden så på talerstolen igen med sin replik – altså med svar på de spørgsmål og den kritik, der er fremkommet i debatten.

Til sidst skal de delegerede stemme om beretningen – om den kan godkendes og vedtages – inden dagens program er slut.

Hvad med fremtiden?

Fra det bagudskuende går kongressen på andendagen over til at skue fremad. Det vil sige først skal det arbejdsmiljøprojekt, der blev påbegyndt i 2014, afsluttes. Ikke at arbejdsmiljøarbejdet forsvinder, men det konkrete projekt rundes af – for så at blive smeltet tættere sammen med den anden store forbundsstrategi, 'Socialpædagogerne i fremtiden', der blev vedtaget på kongressen tilbage i 2012, og som lever i bedste velgående og nu skal justeres og fokuseres yderligere i de kommende to år.

Efter en præsentation af de mange aktiviteter, der har været under fanerne af 'Socialpædagogerne i fremtiden', skal de delegerede nemlig tage stilling til et såkaldt beslutningspapir, der sætter ord på, hvad der mere præcist skal arbejdes med i de kommende år.

'Synlig og proaktiv – i dialog med beslutningstagerne og ud på arbejdspladserne' – sådan lyder overskriften på papiret.

Fremover, hedder det, skal der lægges 'endnu større vægt på den udadvendte del af organisationens arbejde. Det betyder, at der vil være hovedfokus på arbejdet med fx beslutningstagere,

arbejdsgivere, brugerorganisationer og andre fagforbund. Derudover vil der også i den kommende kongresperiode blive lagt større vægt på arbejdet med socialpædagogiske arbejdspladser og kendskabet til den socialpædagogiske faglighed'.

Tre overskrifter

Det skal ske, hedder det videre, for at styrke Socialpædagogernes politiske synlighed og indflydelse både på landsplan og lokalt ude i kommunerne, sådan så forbundets bidrag til udviklingen af velfærdssamfundet står helt klart for landets beslutningstagere.

Papiret lægger op til, at der i de kommende to år er tre overordnede indsatsområder i strategiarbejdet:

- Øget kendskab til faget, så beslutningstagerne og andre aktører i højere grad både kender og anerkender og ikke mindst gør brug af den socialpædagogiske faglighed
- Nye jobarenaer for socialpædagoger, hvor det både handler om nye opgaver på de eksisterende arbejdspladser og om områder, hvor den socialpædagogiske faglighed oplagt kan kvalificere løsningen af opgaverne
- Sammenhængen mellem arbejdsmiljø og faglighed skal gøres endnu tydeligere – både over for medlemmerne og overfor de lokale beslutningstagere.

Papiret har allerede inden kongressen været diskuteret i kredsens delegationer, og også på selve kongressen er der sat tid af til debat i delegationerne, så de ændringsforslag, der er kommet, også kan vendes, inden de delegerede over middag skal stemme om papirets endelige udformning.

Og så til arbejdet

Og knapt er stemmesedlerne sluppet, før de delegerede fordeler sig i 12 sessioner, der skal ruste dem til at gå i krig med arbejdet. Sessionerne har både fagpolitiske temaer og socialpolitiske og pædagogfaglige emner, og der er i mange af dem lagt op til masser af dialog og udveksling af erfaringer, inden dagens program rundes af ved 18-tiden.

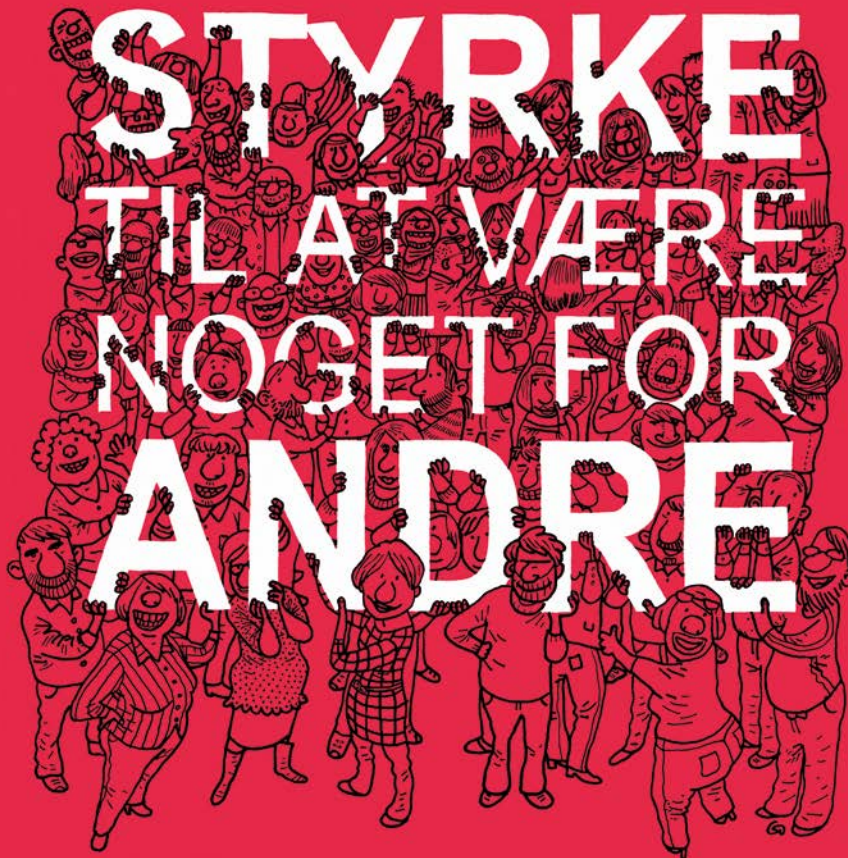
Sidste kongresdag står i forslagernes og valgenes tegn. Her skal der stemmes om de indkomne forslag, der i år udover nogle mere formelle forslag om frikøb og vedtægtsrevisioner bl.a. handler om

afstemningsreglerne for personvalg på kongres og kredsgeneralforsamlinger, om fusion med BUPL – og om at gøre udtagelsen af OK-kravene til en del af kongressen.

Og så står den på valg af forretningsudvalg. I skrivende stund – ultimo oktober – er der fire kandidater til de fire poster og altså ikke lagt op til kampvalg. Andre kandidater kan dog nå at melde sig på selve kongressen.

Torsdag kl. 13 lukker den nys valgte formand så ballet, dirigenter takker – formentlig – for god ro og orden – og så starter arbejdet for alvor. ■

Du kan læse mere om kongressen, se alle dokumenter, præsentationer af sessioner og kandidater på www.sl.dk/kongres2016. Her kan du også følge med live under selve kongressen.

Find rytmen i dit arbejdsliv

Arbejdstid handler ikke bare om forholdet mellem antal timer og opgaver. Det handler også om at etablere gode rytmeskabende vaner. På sessionen 'Arbejdstid og arbejdsmiljø' introduceres et dialogværktøj, der lægger op til en snak om tidens kvalitet

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Illustration: Gitte Skov

Når man siger arbejdstid, så tænker de fleste automatisk på, hvor mange timer der er til rådighed, hvor mange opgaver der skal løses – og hvor lang tid disse opgaver tager. Men tid handler langt fra kun om, hvad vi skal nå i løbet af en arbejdsdag. Det handler også om at have de nødvendige ritualer, rytmer, vaner og pauser, der kan skabe mental ro i et hektisk arbejdsliv.

Sådan lyder det fra lektor på RUC, Henrik Lambrecht Lund, som på årets kongres holder et oplæg om arbejdstid og arbejdsmiljø sammen med næstformand i HK Kommunal, Mads Samsing.

– Hvis man oplever sit arbejde som kaotisk, uforudsigeligt, intenst eller måske kompliceret, så kan det skyldes, at der mangler nogle faste rytmeskabende vaner. Jeg tror, at rigtig mange i disse år oplever, at hverdagens rytmer hele tiden bliver slået i stykker af, at der indføres nye krav, forandringer, nye systemer eller nye typer opgaver – og det belaster, siger Henrik Lambrecht Lund.

Han har sammen med en forskergruppe på RUC undersøgt effekten af rytmer i arbejdslivet på forskellige typer arbejdspladser – og i samarbejde med HK udviklet dialogværktøjet 'Tidsmiljø – arbejdsglæde og produktivitet'. Med afsæt i forskningsprojektet giver værktøjet konkrete bud på, hvordan ledelse og medarbejdere sammen kan skabe en dialog om tidens kvalitet og opnå såvel bedre psykisk arbejdsmiljø som øget produktivitet.

Bæredygtige rytmer

Når man taler om rytmer på en arbejdsplads, så findes der ifølge Henrik Lambrecht Lund både gode og dårlige rytmer. Og de belastende rytmer er ofte dem, vi ikke selv har indflydelse på.

– Det kan være en hasteopgave, der pludselig lander på ens bord – eller en ordre ovenfra, der betyder, at man må slippe det, man ellers havde planlagt at gøre. Det sker, når arbejdet er dårligt organiseret og opgaverne falder uhensigtsmæssigt – for så begynder vi at forstyrre hinanden for meget. Og når vi løber i hver vores retning, så ødelægger vi jo hinandens rytmer, siger han.

De gode, bæredygtige rytmer derimod handler om at etablere relationer, ritualer og mønstre på arbejdspladsen.

– Rytmer er forbundet med noget tilbagevendende, med stabilitet i arbejdet og en klar fælles opfattelse af, hvad der er vigtigt, og hvad der ikke er vigtigt. Det kan være faste møder, hvor man ved, at der er et rum for dialog – men det kan også være klare og synlige arbejdsprocesser, hvor man løser kerneopgaven på en ordentlig måde.

Men ifølge Henrik Lambrecht Lund oplever rigtig mange medarbejdere på mange forskellige typer arbejdspladser det, der betegnes som *double-bind* – det vil sige når man arbejder med to forskellige mål på samme tid.

– Som medarbejder oplever man, at man på den ene side bliver bedt om at være kreativ, innovativ, selvstændig og god til at finde nye løsninger. Men på den anden side er man underlagt en masse krav om metoder, standarder for arbejdsudførelse, dokumentation og regler, der skal overholdes. Og når man fanges i sådanne modsatte forventninger, så opstår belastningerne, fordi man bliver usikker på, hvad der forventes af en – og hvad der er vigtigst.

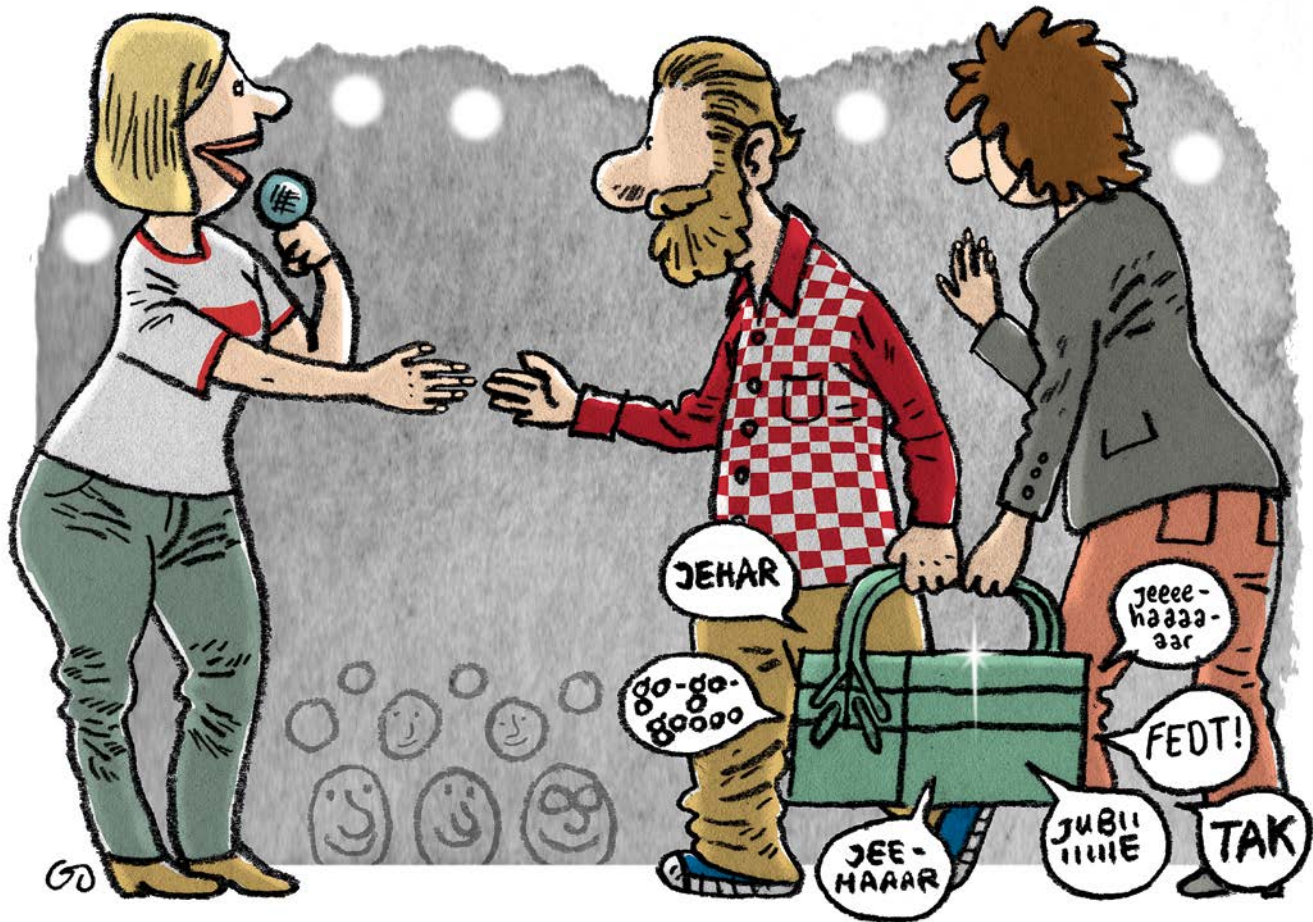
Skab det gode tidsmiljø

I dialogværktøjet 'Arbejdsglæde og produktivitet', der præsenteres i sessionen på kongressen, introduceres begrebet tidsmiljø. Et tidsmiljø er ikke noget, man som enkeltperson har – men arbejdspladsen har et tidsmiljø, som er formet af en række elementer: Opgavernes karakter, det kollegiale fællesskab, forholdet mellem ledelse og medarbejdere, den fysiske indretning, brugen af it-systemer mv.

Dette tidsmiljø påvirkes også af strategiske beslutninger, resultatmål, planlægning, budgettets rammer og andre faktorer. På den måde kan tidsmiljøet ifølge RUC-forskeren opdeles mellem relationer, der handler om løsning af de daglige opgaver gennem rutiner, vaner, møder osv. – og

Smugkik på sessioner

Kongressens anden dag handler om det fremtidige arbejde, og her skal de delegerede vælge at deltage i en af 12 sessioner, der på forskellig vis ser på de fag- og socialpolitiske opgaver og udfordringer, der venter i de kommende år. På de kommende sider løfter vi sløret for en del af oplægget på tre af de 12 sessioner.

på den anden side arbejdets organisering, hvor det handler om, hvem der gør hvad, sammen med hvem, i hvilket tempo og i hvilken rækkefølge.

– Tidsmiljøet er et meget vigtigt element i det, der udgør arbejdsmiljøet på en arbejdsplads. Det handler om at forme arbejdspladsens tidsmiljø, så det bidrager til et bedre psykisk arbejdsmiljø

og øget produktivitet. Overordnet er det ledelsens ansvar at planlægge og strukturere tiden på en arbejdsplads, men som medarbejder har man også et ansvar for at skabe de gode vaner, den rytme og de rutiner, der gør, at vi bliver mindre belastede – og derfor stadig kan levere den krævede produktivitet, siger Henrik Lambrecht Lund. ■

Forskel på tid

Dialogværktøjet 'Arbejdsglæde og produktivitet', som HK Kommunal har udgivet i samarbejde med Henrik Lambrecht Lund, introducerer forskellige former for tid: Hurtig tid og langsom tid – samt produktiv tid og uproduktiv tid. Pointen er, at for at tilrettelægge arbejdet, så det bliver mindst muligt psykisk belastende, er det nødvendigt at være bevidst om, hvilke tidskvaliteter der er i spil på arbejdspladsen.

Hurtig tid: Når der er for meget hurtig tid i organisationen, opleves arbejdet som for travlt. Der vil hele tiden være mange forstyrrelser i arbejdet og meget at se til, og det vil opleves som svært at finde tid nok til opgaver, som kræver fordybelse, koncentration og overblik. Det er typisk

for høj intensitet, et for højt tempo og for høj forandringshastighed, der skaber hurtig tid. Periodevis er hurtig tid ikke et problem – men et arbejde i konstant hurtig tid er belastende.

Langsom tid: Man taler om langsom tid, når man har tid til at koncentrere sig om at udføre opgaven og fordybe sig. Langsom tid er ikke nødvendigvis et spørgsmål om at arbejde langsommere – det handler mere om at have tid til opgaverne, når de kræver en særlig omhyggelighed.

Uproduktiv tid: Når tiden opleves som uproduktiv, sættes arbejdstempoet utilsigtet ned – det kan være på grund af mangel på planlægning eller tid. Upro-

duktiv tid er, når der opstår langsom tid på tidspunkter hvor det ikke er hensigtsmæssigt, og det vil ofte opleves som om, at man arbejder hele dagen uden at nå noget og bruger tiden på de forkerte ting.

Produktiv tid: Den produktive tid er den tid, hvor arbejdet er organiseret med de rette hensyn til den opgave, der skal udføres. Opgaven udføres et sted og under en planlægning, hvor der er de bedst mulige forudsætninger for at kunne lykkes med at udføre arbejdet på den mest effektive og produktive måde.

Kilde: 'Tidsmiljø. Arbejdsglæde og produktivitet' – et dialogværktøj udgivet af HK Kommunal.

Kursændring på demensområdet

Socialpædagogik hører naturligt til på hele demensområdet, mener både en socialpædagog og en konsulent, der har arbejdet med demens og fulgt området gennem mange år

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Illustration: Gitte Skov

Man kan jo ikke standse demens, men med socialpædagogik kan vi støtte det enkelte menneske, så hun med den fungerende del af hjernen kan få god livskvalitet og bruge de færdigheder, hun har

Inge Vester, stedfortrædende, Egebo

Socialpædagogik hører bare til inden for demensområdet, må jeg sige. Vi kan som socialpædagoger se personen frem for sygdommen og er stærke i det relationelle arbejde og i arbejdet med borgernes livsudfoldelse og inklusion med det udgangspunkt, deres sygdom eller handicap nu giver.'

Sådan siger socialpædagog Inge Vester, der er stedfortrædende forstander på Bo & Aktiv Seniorcenter Egebo, der er et bofællesskab i Faaborg-Midtfyn Kommune for beboere i alderen 50-85 år med udviklingshæmning og demens.

Hun er den ene af oplægsholderne på den session på kongressen, der handler om demens og socialpædagogikkens rolle på området. Sammen med konsulent Steen Kabel vil hun sætte fokus på, hvad det er socialpædagoger kan byde ind med, og hvordan det passer ind i den udvikling, der er på demensområdet generelt.

Inge Vester var med til at starte Egebo, og borgerne kom fra mindre bofællesskaber og havde været forholdsvis velfungerende. Som de blev ældre fik de større behov for støtte samt behov for personale hele døgnet.

– Nogle af vore borgere – med Downs syndrom – havde begyndende demens. Alzheimers er knyttet til det ekstra gen, som borgere med Downs syndrom har, og jeg opdagede ret hurtigt, at vi manglede viden om demens og tog derfor en demenskoordinatoruddannelsen, fortæller hun.

– Man kan jo ikke standse demens, men med socialpædagogik kan vi støtte det enkelte menneske, så hun med den fungerende del af hjernen kan få god livskvalitet og bruge de færdigheder, hun har. Man kan sige, at det er logik for perlehøns, men det er bare ikke altid, at det er sådan, man arbejder med demensramte, konstaterer Inge Vester.

På Egebo handler det fx meget konkret om at bruge beskæftigelse og aktiviteter, der giver borgerne et aktivt medansvar.

– Det kan handle om at dække bord, tømme opvaskemaskinen eller at feje. Hele tiden må vi tilrettelægge det, så borgeren kan mestre det. Det skal både medinddrage og være en god oplevelse, en succes. Det er klart, at borgerne her på Egebo har brug for mere støtte, men tankegangen er den samme på hele demensområdet: Man skal hele tiden tænke helt individuelt på den enkelte borgers behov og evner. Hele tiden handler det om nærvær – kodeordet er relationen, siger Inge Vester.

Paradigmeskiftet

Men den socialpædagogiske tilgang breder sig, fornemmer hun – og det er også et billede, som Steen Kabel genkender. Han har gennem en årrække som journalist og konsulent fulgt udviklingen på demensområdet:

– De nye tendenser på demensområdet åbner i høj grad op for, at socialpædagogikken kommer til at spille en mere central rolle. Man har faktisk i 10-15 år arbejdet med socialpædagogiske metoder på demensområdet, men det har bare ikke nødvendigvis været udført af socialpædagoger. Men den socialpædagogiske tænkning passer fuldstændigt ind i hele paradigmeskiftet på demensområdet, siger Steen Kabel.

Det paradigmeskifte, han taler om, har for alvor taget fart de sidste tre til fem år:

– Inden for hele demensområdet er man gået fra primært at have fokus på pleje og omsorg til nu, hvor det i høj grad handler om at give den demensramte et aktivt liv med meningsfyldte aktiviteter. Og i den nationale demenshandlingsplan, som regeringen lige har fremlagt for udviklingen frem mod 2025, er der et tydeligt fokus på, at det er vigtigt at inddrage personerne med demens i at få et aktivt liv, hvor de føler sig som en del af et socialt fællesskab, siger Steen Kabel.

Han peger på, at mens demensramte mister korttidshukommelsen, så 'husker' kroppen ting, der ligger langt tilbage i livet:

– Derfor giver det også rigtig god mening, når socialpædagoger stiller en campingvogn på plejehjemmets grund og tager på campingtur med dem. Eller at man har husdyr eller en grøntsagshave, som beboerne med demens er med til at

Man har faktisk i 10-15 år arbejdet med socialpædagogiske metoder på demensområdet, men det har bare ikke nødvendigvis været udført af socialpædagoger

Steen Kabel, journalist og konsulent

pas. Det giver dem en langt bedre livskvalitet, når man på den måde sigter på mennesket bag sygdommen, siger Steen Kabel.

Accept og fællesskab

Paradigmeskiftet er kommet, efter at man i mange år har forsøgt at knække koden og forstå, hvorfor man udvikler demens. Det er ikke lykkedes, men gennem de senere års forskning er det dokumenteret, at man kan sinke udviklingen af demens ved at have et aktivt liv, påpeger han:

– Personer med demens peger selv på, at noget af det vigtigste for dem er, at de har mulighed for at være i fællesskaber sammen med andre, der også har en demenssygdom. Det giver dem en følelse af at være forstået, accepteret og anerkendt, som de mennesker de er, efter at de har fået en demenssygdom. Det styrker deres selvværdsfølelse og øger deres livskvalitet væsentligt, siger han.

Og selvom man, som Inge Vester siger, ikke kan standse demens, kan man med de rigtige metoder forebygge ved at sænke det tempo, sygdommen udvikler sig i:

– Lægerne er blevet bedre til at spotte de første tegn på demens tidligt og dermed stille diagnosen på et tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet. Det betyder, at man kan sætte ind med socialfaglige indsatser, der støtter personen med demens og familien i at få hverdagen til at fungere bedre – og det har stor betydning for hele familiens livssituation, siger Steen Kabel.

Tænk i familien og i ledelse

Netop de pårørende er en gruppe, hvor både han og Inge Vest mener, at socialpædagoger kan blive en vigtig medspiller:

– Vi kan støtte med vores viden om sygdommen og om, hvad den gør ved den ramte. Forberede de pårørende på, hvad der vil ske med den demensramte, og hvis de kan mærke vores professionelle tilgang, kan det gøre dem mere trygge. Også ude i almen sektoren giver det rigtig god mening at støtte de pårørende, siger Inge Vester.

Det kan blive særligt aktuelt i forhold til gruppen af yngre demente og deres familier, mener Steen Kabel:

– Alt bliver forandret i disse familiers liv, og de har brug for støtte til at finde ud af, hvordan

de får hverdagen til at hænge sammen, siger han og peger på, at det i denne gruppe er normalt, at ægtefællen stadig er på arbejdsmarkedet, ligesom der ofte er hjemmeboende børn, typisk i teenagealderen, som bliver voldsomt påvirket af, at deres far eller mor har fået en sygdom, som de dør af.

Han mener, at det er vigtigt at tænke socialpædagogikken ind i den faglige ledelse på området – gerne med flere socialpædagoger som ledere og afdelingsledere på plejecentrene:

– Det vil være med til at fremme brugen af socialpædagogiske metoder, som vil give mere livskvalitet til beboerne og mere arbejdsglæde til medarbejderne. Det viser erfaringerne fra de steder i landet, hvor man arbejder målrettet med socialpædagogiske metoder på demensområdet. ■

Find nye veje i psykiatrien

Socialpædagoger kan spille en vigtig rolle, når målet er at nedbringe tvang, danne relationer og skabe mening i tilværelsen. Sådan lyder budskabet fra overlæge Annick Parnas, der holder oplæg sammen med socialpædagog Ronnie Sydbøge

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Illustration: Gitte Skov

Noget af det, socialpædagogerne især kan være gode til, er at skabe kontakt og danne relationer til patienterne ud fra et perspektiv baseret på at mobilisere ressourcerne hos den enkelte person

Annick Parnas, overlæge

En turnering i bordtennis. En tur i den friske efterårsluft. Eller en opgave med at snitte løg til aftenens spaghetti med kødsovs. Sådan lyder tre eksempler på forskellige aktiviteter, der bliver sat i gang af socialpædagoger på den lukkede psykiatriske afdeling 809 på Psykiatrisk Center i Hvidovre.

– Når jeg mødes med psykiatere fra andre dele af landet, kan jeg høre, at tendensen er den samme alle steder: For 15-20 år siden overså man vigtigheden af aktiviteter på psykiatriske afdelinger, og man begyndte at afskaffe dem på grund af økonomi. Men nu er det blevet tydeligt, at vi skal vende tilbage til at have fokus på aktiviteter, for de kan være med til at skabe mening, fællesskab og relationer, og derved bidrage til at mindske brugen af tvang.

Sådan siger afdelingens psykiatriske overlæge Annick Parnas, der sammen med socialpædagog Ronnie Sydbøge skal holde oplæg om nye jobområder inden for psykiatrien på Socialpædagogernes kongres.

– I dag er det ikke særlig almindeligt, at socialpædagoger er ansat på psykiatriske afdelinger for voksne, men faggruppen har virkelig noget positivt at bidrage med. Det kan vi se hos os, hvor omkring en tiendedel af de ansatte er socialpædagoger, siger Annick Parnas.

Færre bæltefikseringer

Den opfattelse deles af socialpædagog Ronnie Sydbøge, der er ansat på den psykiatriske børne- og ungeafdeling på Esbjerg Sygehus.

– I mange år har det været almindeligt med socialpædagoger i børne- og ungepsykiatrien, men jeg er sikker på, at det også vil være givtigt med flere socialpædagoger inden for voksenpsykiatrien. Det må være helt enormt trist at være indlagt på en psykiatrisk afdeling, hvis der ikke er noget indhold i hverdagen, og jeg mener, at der skal skabes mere liv på de psykiatriske afdelinger.

Såvel Annick Parnas som Ronnie Sydbøge har deltaget i et projekt, hvor det med midler fra satspuljen gælder om at nedbringe antallet af magtanvendelser.

Annick Parnas fortæller, at de på afdeling 809 har nedbragt antallet og varigheden af bæltefikseringer. Således var der i 2015 30 bæltefikseringer mod fem i de første 10 måneder af 2016.

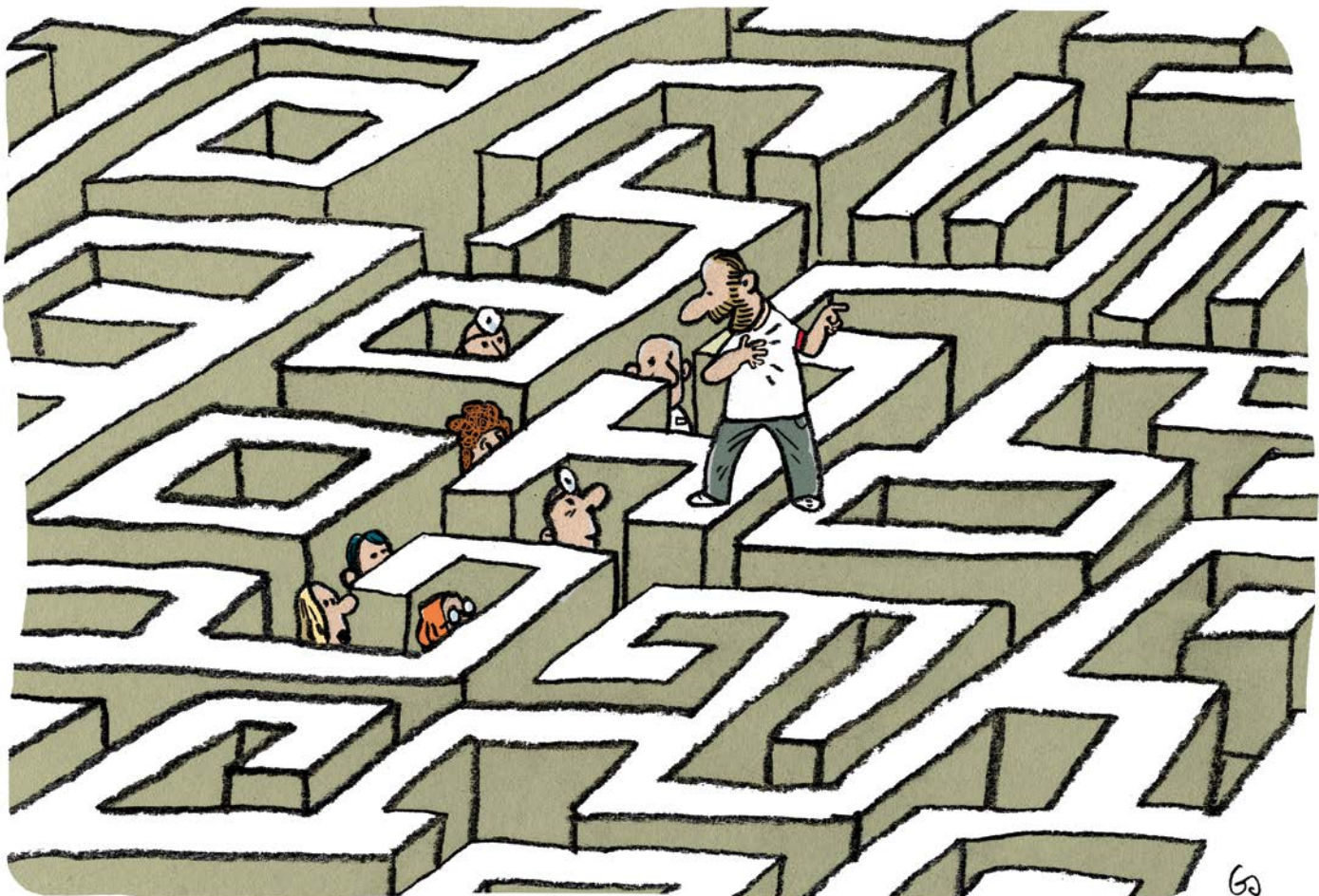
– Der er en meget kompleks forklaring på nedgangen, hvor vi systematisk har lavet mange forskellige tiltag, der fx spænder fra den måde, vi modtager nye patienter på til målrettet arbejde med at tilbyde aktiviteter, kompetenceudvikling og en metode til at reflektere over de konkrete årsager til magtanvendelse med henblik på at forebygge lignende situationer, siger Annick Parnas, der understreger, at udviklingen er sket i tæt samarbejde med afdelingssygeplejerske Karen Jurlander og med aktiv involvering af hele personalegruppen.

Teamwork

Afdelingens socialpædagoger bidrager til behandlingen i et teamwork med fx læger, sygeplejersker, sosu'er, psykologer og terapeuter.

– Noget af det, socialpædagogerne især kan være gode til, er at skabe kontakt og danne relationer til patienterne ud fra et perspektiv baseret på at mobilisere ressourcerne hos den enkelte person. Og så spiller de en hovedrolle i forhold til at skabe meningsfulde aktiviteter – noget vi som ledelse understøtter, fordi vi opfatter det som meget vigtigt.

Det er hendes erfaring, at aktiviteterne modvirker magtanvendelse, fordi det mindsker frustration og kedsomhed, og fordi det skaber bedre relationer mellem medarbejdere og patienter – noget der igen fx er relevant, fordi patienterne på afdelingen selv inddrages i voldsforebyggelsen.

– I løbet af de første 24 timer af en indlæggelse, laver vi en kriseplan for den enkelte patient, hvor der bl.a. er fokus på, hvordan patienten selv vurderer, at vi kan hjælpe, når han eller hun får det dårligt. Kan det fx hjælpe at høre musik? Eller at komme ned i sanserummet? Og hvis der opstår en situation med vold eller magtanvendelse, spørger vi også efterfølgende patienten, hvad han eller hun selv tænker, vi kunne have gjort anderledes – og så reviderer vi kriseplanen. Og når den kriseplan skal udformes, er det vigtigt, at der er en god relation og kontakt.

Motivation

Ronnie Sydbøge understreger, at arbejdet med at skabe aktivitet og indhold ikke kun indebærer, at patienterne får en række tilbud. Det handler i høj grad også om motivation.

– På hospitalet har vi et fitness-center, som det er meningen, at patienterne selv kan bruge efter behov. Men når man har det psykisk dårligt, er det meget svært at tage sig sammen til at gå i et fitness-center, så selvom redskaberne er der, kommer de bare til at stå ubrugte, hvis der ikke er nogen, der sætter rammerne. Og der handler det meget om selv at deltage. Du skal ikke stå ved siden af og kigge på, mens den unge sveder på kondicyklen. Du skal selv op på cyklen.

Som eksempel på et konkret, socialpædagogisk værktøj, nævner han en motivationsskala.

– Jeg beder den unge vurdere, hvor godt han eller hun har det på en skala fra et til 10, inden vi

går en tur eller tager hen i det lokale motionscenter – og igen bagefter. Og på den måde kan det blive tydeligt for den unge, at det gør en forskel at være fysisk aktiv.

Ligesom Annick Parnas har han erfaring for, at aktivitet kan understøtte relationerne.

– Det kan være meget nemmere at få kontakt med den unge og tale om det, der er svært, når man laver noget sammen, end når man fx bare sidder overfor hinanden på to stole.

Boksehandsker

I forbindelse med satspuljeprojektet om magtanvendelse har Ronnie Sydbøge oplevet, at nogle af hans erfaringer fra børnepsykiatrien kunne overføres til voksenpsykiatrien.

– Vi mødtes på tværs af afdelingerne for at inspirere hinanden, og jeg fortalte bl.a., hvordan vi i børne- og ungespsykiatrien bruger boksehandsker og boksepude, særligt i arbejdet med udadreagerende og selvskadende unge. I stedet for at kaste med stole og borde eller skade sig selv kan det give mening at slå på en boksepude, og nu har de også fået en ovre i voksenpsykiatrien. Igen handler det om at gå foran og fx selv tage et par boksehandsker på.

Ronnie Sydbøge påpeger, at løb, fitness og boksekampe kun er en af mange forskellige aktiviteter, der kan indgå i arbejdet med psykisk syge.

– Og her tænker jeg, at det gælder om at have en bred sammensætning af medarbejdere, så man kan tilbyde noget forskelligt. ■

Det kan være meget nemmere at få kontakt med den unge og tale om det, der er svært, når man laver noget sammen, end når man fx bare sidder overfor hinanden på to stole

Ronnie Sydbøge,
socialpædagog,

Samskabelse – når den er mest samskabende

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til redaktionen@sl.dk

I vores 'Socialpædagogerne i fremtiden'-projekt i Kreds Østjylland udpegede vi 30 medlemmer til at være ambassadører og lod dem definere projektets nærmere indhold – det blev en rigtig god oplevelse for alle parter

Af Gert Landergren Due, formand, Kreds Østjylland

Der er rigtig dejligt, at nogen fra fagforeningen tænker, at jeg kan bidrage med noget fagligt ind i et stort projekt som 'Socialpædagogerne i fremtiden'. Det havde jeg slet ikke forestillet mig, men det gør mig både glad og stolt.

'Jeg var holdt op med at føle mig som socialpædagog. Når andre spurgte, så sagde jeg bare, at jeg var familiebehandler. Men efter at jeg har været udpeget som ambassadør, så har jeg fået min faglige identitet tilbage. Og nu er jeg stolt af at sige, at jeg er socialpædagog.'

'Vi kom. Vi så. Vi sejrede – og så gik vi igen.'

Det er et udpluk af citater fra evalueringen af vores projekt

'Socialpædagogerne i fremtiden' i Kreds Østjylland. Det er meget bekræftende at høre, hvordan ambassadørerne har oplevet at blive inviteret ind i vores maskinrum og være med til at definere og indholdsbestemme, hvordan vi som kreds kunne inddrage medlemmerne mere aktivt i diskussionen om socialpædagogikken i fremtiden. Det kom der en spændende, innovativt og lærerig proces ud af.

I projektets styregruppe havde vi valgt at lave en inddragende proces, hvor 30 medlemmer blev inviteret til at være ambassadører for projektet. De skulle være hovedaktørerne i udviklingen af de to medlemskonferencer, som var grundpillerne i projektet. Desuden afholdt vi en lederkonference, hvor bestyrelsen for leder/mellemledersektionen var ambassadører og medudviklere af konferencens form og indhold.

Målet med denne inddragelsesproces var at udvikle:

- Et samskabende projekt, hvor medlemmerne blev inviteret til at få reel indflydelse på, hvordan vi som kreds skulle udmønte projektet.
- En større samhørighed mellem kredsen og medlemmerne – for dermed at gøre Socialpædagogerne Østjylland til en endnu mere

attraktiv fagforening at være medlem af.

- En konstruktiv dialog med kommunernes og regionens beslutningstagere om socialpædagogikkens rolle i udviklingen af fremtidens velfærdssamfund.

Evalueringen af projektet viser, at ambassadørerne i høj grad føler sig inddraget, lyttet til og har fået reel indflydelse på processen.

Vi har i projektet været i direkte kontakt med otte pct. af vores medlemmer. Vi har sammen med ambassadørerne holdt dialogmøder i otte kommuner. Det viser, at vi fik bredt projektet ud til medlemmer, som vi traditionelt ikke er direkte i kontakt med. Det var vores målsætning fra starten og vi kan nu se, at det er vi lykkedes med.

Metodeudvikling

Når vi nu ser tilbage på forløbet, kan vi se nogle tendenser og strategier i den måde, vi har arbejdet med medlemsinddragelse på, som kan bidrage til udvikling af en ny metode til at lave en fair og reel samskabelse, som vi vil arbejde videre med i kredsen.

Vores projekt har bestået af tre metodiske elementer, som

er indgået i et dynamisk samspil med hinanden:

Medinddragelsen har handlet om, at vi har ønsket at reintegrere medlemsgruppen ved, at vi har inviteret dem ind i et fællesskab, hvor vi har bragt deres viden, erfaringer og faglighed ind i vores arbejde. Samtidig har vi givet dem mulighed for at sætte deres faglighed i spil på en ny måde, som ambassadørerne har oplevet som meget spændende og bekræftende.

På den måde har der været en tovejs-kommunikation i projektet, der har skabt fælles gensidighed, tilknytning og samhørighed. Vi er kommet tættere på medlemmerne – og de er kommet tættere på os.

Procesudviklingen har været karakteriseret af, at styregruppen på forhånd har defineret det overordnede mål med projektet og formuleret nogle klare rammer og en tydelig rollefordeling mellem styregruppen, fagpersoner og ambassadører. Konkret betyder det, at vi havde defineret, at der skulle være tre medlemskonferencer og en efterfølgende implementeringsproces samt en let tilgængelig formidling af forløbet ud til medlemmerne.

Men vi havde lagt det ud til ambassadørerne at definere form og indhold af konferencerne. Det har betydet, at de tre konferencer blev meget forskellige i deres form og indhold, men alle understøttede de det overordnede formål med projektet. Det har virket meget motiverende for ambassadørerne, der giver udtryk for, at de reelt er blevet medinddraget og har været medspillere i en samskabende proces.

Det her projekt har været samskabelse, når det er mest samskabende. Og det koncept vil vi arbejde videre med i vores kommende projekter, fordi det vi laver, skal give mening for medlemmerne – ellers giver det ingen mening, at vi er her

Kommunikationen har også været en vigtig del af metodeudviklingen. Fra starten var vi meget optaget af, hvordan vi kunne formidle indhold og resultater af konferencerne til medlemmerne og de kommunale beslutningstagere, så formidlingen har understøttet vores mål om at skabe større samhørighed med medlemmerne og tydelig dialog med de kommunale beslutningstagere.

Derfor valgte vi en meget modtagerorienteret tilgang til kommunikationen, hvor vi har udarbejdet en kortfattet pjeces og lavet en to-tre minutters animationsfilm fra hver af konferencerne. Dette materiale har vi efterfølgende formidlet til medlemmerne og brugt i vores implementeringsstrategi i forhold til de kommunale beslutningstagere. I evalueringen af projektet gav ambassadørerne udtryk for, at de var glade for det kortfattede og målrettede materiale, som de kan bruge i den videre dialog med kollegaerne ude på arbejdspladserne.

Slip definitionsretten

Når vi skal se på hvilken lære, vi har kunnet drage af vores projekt 'Socialpædagogerne i fremtiden', så vil jeg fremhæve den måde, vi har arbejdet med medlemsinddragelse og samskabelse på.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg på forhånd var lidt nervøs for, om vi nu også kunne styre projektet i den retning, vi gerne ville, når vi lagde en stor del af opgaven med at indholdsdefinere projektet ud til medlemmerne. Det havde vi ikke prøvet før. Men på den anden side var vi også meget optaget af, hvordan vi kunne sætte en proces sammen, hvor vi reintegrerer medlemmerne og bringer deres faglighed ind i vores arbejde. Og det kunne vi kun gøre, hvis vi lavede en proces, hvor de fik mulighed for at få reel indflydelse på forløbet. Som én af ambassadørerne sagde til evalueringen:

'Det har været fantastisk at være med i et projekt, hvor man som almindelig medlem har fået helt reel indflydelse på både processen og produktet. Vi fik ikke presset noget ned over hovedet. I stedet fik vi mulighed for at bruge vores faglige viden og kreativitet. Det var vildt spændende og berigende.'

Samskabelse handler om at slippe definitionsretten og invitere medlemmerne til at være med til at skabe projektet med deres ideer, kreativitet og fantasi. Det er netop i den samskabende proces, at der sker noget nyt og anderledes. Som forfatter og konsulent Nis

Grønager Madsen siger (i sin bog 'Plads til deltagelse – en introduktion til kommunal samskabelse', Trykværket, 2015):

'Ved at spørge opgiver du definitionsretten, og du giver mulighed for andre svar end dem, du på forhånd har løsnings til.'

Men det er vigtigt at pointere, at frisætningen af definitionsretten ikke betyder, at man slipper styringen af projektet. Tværtimod. Styregruppens klare og tydelige rammesætning har været helt afgørende for, at projektet har fået den retning, vi overordnet set ønskede, at det skulle have.

Engagement og begejstring

Vores erfaring er, at når vi inddrager medlemmerne og inviterer dem ind i en samskabende proces, hvor de føler sig hørt, set og lyttet til – så kan vi være med til at skabe engagement, begejstring og god energi hos medlemmerne. Det har vi i hvert fald oplevet med vores ambassadører. Som én af dem siger i evalueringen:

'Det har været fantastisk at være med til at tegne et billede af fremtidens socialpædagogik. Jeg har virkelig fået en helt ny forståelse af, hvad vi som socialpædagoger har at byde ind med, når vi bliver spurgt. Det har været vildt inspirerende – og så har forløbet også givet mig en helt anden oplevelse af min fagforening.'

Vores konklusion er, at det her projekt har været samskabende, når den er mest samskabende. Og det koncept vil vi arbejde videre med i vores kommende projekter, for det, vi laver, skal give mening for medlemmerne – ellers giver det ingen mening, at vi er her. ■

STYRING

Opgør med New Public Management

Socialdemokratiet blæser til kamp mod unødigt bureaukrati, kontrol og dokumentation i den offentlige sektor. Visionen er stadig i overskriftsform, og Mette Frederiksen efterspørger input fra offentligt ansatte

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Foto: Peter Hove Olesen / Polfoto

Det lyder ikke som om, der følger flere penge med. Det lyder bare som 'mere – for det samme'. Og det er ikke det budskab, jeg tror, at frustrerede [...] socialpædagoger [...] har brug for at høre

Kenny W. Jensen, deltager i Socialpædagogens facebookgruppe

’Måske har vi brug for en lille revolution i vores offentlige sektor’. Sådan lød det på Socialdemokratiets kongres, hvor partiformand Mette Frederiksen lovede, at en socialdemokratisk ledet regering vil sætte sig i spidsen for en velfærdsreform, der bl.a. skal sætte fagligheden i fokus og gøre det af med unødigt bureaukrati.

– Det er, som om pengene forsvinder i papirarbejde. Vi har brug for en fingrene-væk-reform, sagde hun.

Efterfølgende inviterede Socialdemokratiet selv nærværende fagblad til at interviewe Mette Frederiksen om 'opgøret med New Public Management, kontrol og dokumentation'. Og som forberedelse efterspurgte vi input fra deltagerne i fagbladets facebookgruppe: Hvad ville de gerne spørge Mette Frederiksen om?

– Hvad mener hun helt konkret, lød det fra flere – men meget konkret blev Mette Frederiksen ikke.

Hun lagde ud med at fremlægge visionen i overskrifter:

– Det, vi ønsker, er at se, om vi ikke kan få frigjort nogen ressourcer til kerneopgaven fra noget af det papirarbejde, der finder sted. Vi tror på, at faglighed – og frihed til at bruge faglighed – i sig selv kan generere nogle ressourcer.

Mette Frederiksen fortalte, at hun har haft flere samtaler med offentligt ansatte, der siger, at det er lige før, at de kan lægge hovedet derhjemme, så meget er de styret på forhånd.

– Det gør indtryk. Jeg synes, at noget af det mest åndssvage, der har været fremme, var

kampagnen for de varme hænder. Det er en forkert forestilling, at det er hænderne, der skaber resultaterne. Det er jo hovedet.

Mål frem for proces

Når Mette Frederiksen skal forklare, hvad hun mener med New Public Management, refererer hun tilbage til 80'erne.

– Der begyndte man at sige, at vi må have styr på, hvordan den offentlige sektor udvikler sig – og det er ikke i sig selv forkert. Vi skal ikke tilbage til det med, at man bare giver en pose penge til fx anbringelsesområdet, og hvis det går godt, er det godt – hvis ikke, er der ikke noget at gøre ved det. Nej, vi skal selvfølgelig være sikre på, at vi gør det rigtige. Men det problematiske er, at vi er begyndt at styre på processer frem for på mål og resultater. Men det at måle og lede på resultater, det er det rigtige.

I facebookgruppen er der fokus på netop det emne.

– Jeg kunne godt tænke mig, at du borede lidt i det med resultater frem for processer, skriver Vibeke Binderup Dyrst.

– Hvad mener hun helt konkret med resultater frem for processer?

Sund fornuft

Men Mette Frederiksen er ikke parat til at blive helt konkret på socialpædagogernes felt.

– Jeg ved ikke, om jeg kan sidde her og komme med konkrete eksempler, men jeg kan tage udgangspunkt i nogle af de eksempler, offentligt ansatte giver mig, siger hun – og fortæller bl.a. om en ung tidligere anbragt mand, der havde været selvmordstruet og ude i et misbrug, og nu var på produktionsskole.

– Sådan som jeg husker det, fortalte de på produktionsskolen, at de havde rigtig godt fat om ham, men at han nu ikke længere måtte gå på skolen, fordi der er en regel om, at man maks. må gå der i 12 måneder, og i stedet var han nødt til at komme over i kontanthjælpssystemet. Det er et eksempel på, at lovgivningen støder sammen med virkeligheden, for det kan principielt være en god regel, at man ikke må gå i årevis på en skole, som

Jeg foregøgler altså ikke nogen, at kommer der et regeringsskifte, så er det væk. Med et knips. For det er lettere sagt end gjort, det her

Mette Frederiksen, formand,
Socialdemokratiet

ikke er kompetencegivende. Men lige i det tilfælde ville det være bedre, hvis man kunne sige: 'Hey, vi er nødt til at beholde ham her'. Jeg vil gerne gå ind og diskutere, hvordan vi kan være mere fleksible i de konkrete sager, hvor den sunde fornuft i virkeligheden er bedre end lovgivningen.

Retssikkerhed

I facebookgruppen har ideen om fleksibilitet og mere frihed også vakt interesse:

– Spørg hende, hvordan hun konkret forestiller sig, at man kan sikre bedre inddragelse af medarbejderne samtidig med, at de offentlige ydelser skal være sammenlignelige på tværs af landet, skriver Hanne Klinge.

Heller ikke her bliver Mette Frederiksen meget konkret – men hun ridser selv dilemmaet op:

– Vi skal finde en balance mellem på den ene side et hensyn til retssikkerhed – og på den anden side frihed. Og hvis vi går meget langt ud af det her spor, skal vi acceptere, at der bliver forskelle mellem kommuner, institutioner og borgere, siger hun.

Når det gælder spørgsmålet om dokumentation skiller socialområdet sig i Mette Frederiksens øjne lidt ud, fordi området er kommet senere i gang med arbejdet med dokumentation.

– Socialområdet er et af de områder, hvor vi dokumenterer for lidt – det er et område, hvor det handler om at blive mere videns- og evidensbaseret, siger hun.

Tid til refleksion

I facebook-gruppen bliver Mette Frederiksens udspil ikke kun mødt med begejstring, og Kenny W. Jensen skriver:

– Det lyder ikke som om, der følger flere penge med. Det lyder bare som 'mere – for det samme'. Og det er ikke det budskab, jeg tror, at frustrerede jordemødre, socialpædagoger, pædagoger, handicappede, lærere m.m. har brug for at høre. Der er brug for flere hænder. Folk er pressede, det vigtigste redskab – refleksionerne – er som forsvundet ud af arbejdstiden. Vi bliver ikke kloge af hinanden.

Men Mette Frederiksen lover ikke, at der bliver mere tid til refleksion.

Ingen gyldne haner

I sit udspil til velfærdsreformen slår Socialdemokratiet fast, at 'økonomien er stram og vil fortsat være det, så længe øjet rækker. Der er ingen gyldne haner' – og det budskab gentager hun:

– Der er ikke nogen af os, der kan love en hel masse. Vi er nødt til at se lidt indad: Kan vi komme lidt længere på velfærdsområdet med det, vi har? Der er noget at hente på bureaukrati, og om det så er nok, må vi diskutere hen ad vejen.

Mette Frederiksen medgiver selv, at det kan blive svært at afskaffe unødigt bureaukrati – og det er forsøgt før. Også af Socialdemokratiet.

– Jeg foregøgler altså ikke nogen, at kommer der et regeringsskifte, så er det væk. Med et knips. For det er lettere sagt end gjort, det her.

Næste skridt er nu at indsamle inspiration fra offentligt ansatte for at finde ud af, hvor skoer trykker – og Mette Frederiksen planlægger besøg på en række offentlige arbejdspladser.

Spørgsmålet om hun også vil besøge institutioner for handicappede eller anbragte børn, får hende til at smile bredt:

– Mon ikke. Det er jo to af mine gamle områder. ■

Diskuter på facebook

Hvor trykker skoer?

Socialdemokratiets vision for en velfærdsreform er indtil videre i overskriftsform. Hvad ville du fortælle Mette Frederiksen, hvis hun kom på besøg på din arbejdsplads? Hvor er der behov for forandringer i forhold til bureaukrati, kontrol og dokumentation?

Deltag i debatten på facebook / se hvordan på www.sl.dk/facebook

STATISTIK

Store forskelle i anbringelsesmønstre

Postnummeret spiller tilsyneladende en rolle for, om et barn anbringes i familiepleje eller fx kommer på døgninstitution. En forklaring på forskellene er, at nogle kommuner har svært ved at skaffe nok familieplejere

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

En ting er sikkert: Barnet kan ikke længere bo hjemme hos sine forældre. Men hvor skal det så hen? I familiepleje? På døgninstitution? Eller noget helt andet?

Når socialrådgivere skal finde svar på det spørgsmål, spiller det tilsyneladende ind, hvor de er ansat. Når man kigger på Ankestyrelsens nyeste anbringelsesstatistik (med tal fra 2014), er der i hvert fald endog meget store forskelle på anbringelsesmønstrene i landets kommuner.

I de kommuner, hvor familiepleje er mest brugt, er det således 82 pct. af de anbragte børn, der er i en eller anden form for familiepleje, mens billedet er lige omvendt i den kommune, der bruger familiepleje mindst: Her er kun 22 pct. af de anbragte børn i familiepleje, mens 78 pct. altså er i en anden form for anbringelse.

Der skal dog tages forbehold for, at den kommune, der anvender familiepleje mindst (Dragør), også er en kommune med meget få anbragte børn, nemlig ni, så her kan det være tilfældighederne, der spiller ind.

Når man kun kigger på kommuner med mere end 50 anbragte børn, er Gribskov den kommune, der anvender familiepleje mindst – og her er 35 pct. af de anbragte børn i familiepleje.

Det kommunale selvstyre

Med statistikken i hånden kan det være svært at finde en forklaring på de store forskelle. I hvert fald har professor Inge Bryderup fra Aalborg Universitet tidligere konkluderet:

‘Forklaringen er kort sagt – det kommunale selvstyre’. Der er ingen ‘fælles træk at spore blandt de kommuner, der især vælger at anbringe i almindelig familiepleje – dette gælder både små og store kommuner, by- og landkommuner samt

kommuner med relativt høj og relativt lav andel af anbragte’ (Prikken ‘Det kommunale selvstyre – bogstavelig talt’ i Socialpædagogen nr. 23/2015).

For at komme nærmere en forklaring har nærværende fagblad derfor lavet en rundringning til en række af de kommuner, der skiller sig ud ved henholdsvis at bruge familiepleje relativt meget – og relativt lidt. Og der bliver givet mange forskellige begrundelser, som spænder fra kultur og tradition til bekymringer for sammenbrud i anbringelsen og vanskeligheder med at rekruttere familieplejere.

Måltrettet indsats

Sammen med Brønderslev Kommune ligger Nyborg helt i top, når det gælder omfanget af familieplejeanbringelser i forhold til andre anbringelser. Her er 82 pct. af alle kommunens anbragte børn anbragt i familiepleje. Socialchef Trine Eegholm er tilfreds og siger:

– Vi har ligget i top i mange år med omfanget af familieplejeanbringelser, og det er resultatet af en måltrettet indsats. Vi afsøger først og fremmest altid mulighederne for at anbringe børn i familiepleje i netværket, og hvis det ikke er muligt, går vi efter familiepleje i nærområdet. Der vil være nogle børn, som ikke kan komme i familiepleje, og som anbringes på vores døgninstitution, men så tilstræber vi, at det er for en afgrænset periode. Herefter kan de muligvis komme i familiepleje.

Også i Brønderslev bliver den høje andel af familieplejeanbringelser forklaret med et bevidst og strategisk valg. Børne- og familiechef Inge Gorm Andersen siger:

– Kun i de ganske få tilfælde, hvor vi ikke kan finde en plejefamilie, der matcher et bestemt barns behov – fx på grund af store handicap – vælger vi en anden løsning. Men det er så også vigtigt at sige, at plejefamilierne ikke står alene. Vi lægger stor vægt på opkvalificering og har fx to årlige kursusdage for familieplejere, ligesom vi gør meget ud af supervision. Loven siger jo, at vi mindst skal tilbyde supervision fire gange om året, men vi kommer helst dobbelt så meget – og gerne mere, hvis en familie har behov for det.

Inge Gorm Andersen vurderer også, at kultur og tradition kan spille ind på forskellene i anbringelsesmønstrene.

– I Brønderslev har der i mange år været tradition for at bruge plejefamilier, og vi har fx aldrig

Vi er meget omhyggelige med kun at anbringe børn i en plejefamilie, når vi er meget sikre på, at det reelt vil være gavnligt, og derfor har vi fx også meget få sammenbrud i familieplejeanbringelserne. For nogle sårbare børn er det en bedre løsning at komme på døgninstitution eller opholdssted

Erik Birch Nielsen, fagchef, Gribskov Kommune

haft en kommunalt drevet døgninstitution som nogle af vores nabokommuner. Og når vi i forvejen har mange dygtige og erfarne plejefamilier i kommunen, er det måske også nemmere at finde et godt match, når vi skal anbringe et barn.

Få i familiepleje

I den anden ende af skalaen finder man Gribskov Kommune, hvor kun 35 pct. af alle kommunens anbragte børn er anbragt i familiepleje.

Erik Birch Nielsen, der er fagchef i Center for børn og unge, giver to hovedforklaringer: Den ene har at gøre med visiteringen, den anden med interessen for at være plejefamilie.

– De børn, vi anbringer, er nogle relativt sårbare børn, for en anbringelse er jo ikke det første, vi griber til – men det gør vi, når det fx ikke hjælper med hjemmetilbud eller dagbaseret behandling. Og vi er meget omhyggelige med kun at anbringe børn i en plejefamilie, når vi er meget sikre på, at det reelt vil være gavnligt, og derfor har vi fx også meget få sammenbrud i familieplejeanbringelserne. For nogle sårbare børn er det en bedre løsning at komme på døgninstitution eller opholdssted, siger han.

Den anden forklaring er, at det hidtil været svært at skaffe tilstrækkeligt mange kvalificerede familieplejere.

– Vi vil allerhelst anbringe Gribskov-børn i Gribskov eller i hvert fald i en nabokommune, og der har traditionelt været en mindre interesse for at blive plejefamilie her i omegnen, end det fx er tilfældet i Sønderjylland eller på Lolland. Og derfor har vi for nylig prøvet at tiltrække flere plejefamilier gennem en hvervekampagne med annoncer i lokalmedierne og et informationsmøde. Som udgangspunkt vil vi gerne anbringe flere børn i familiepleje, men kun hvis det sker på et fagligt forsvarligt grundlag.

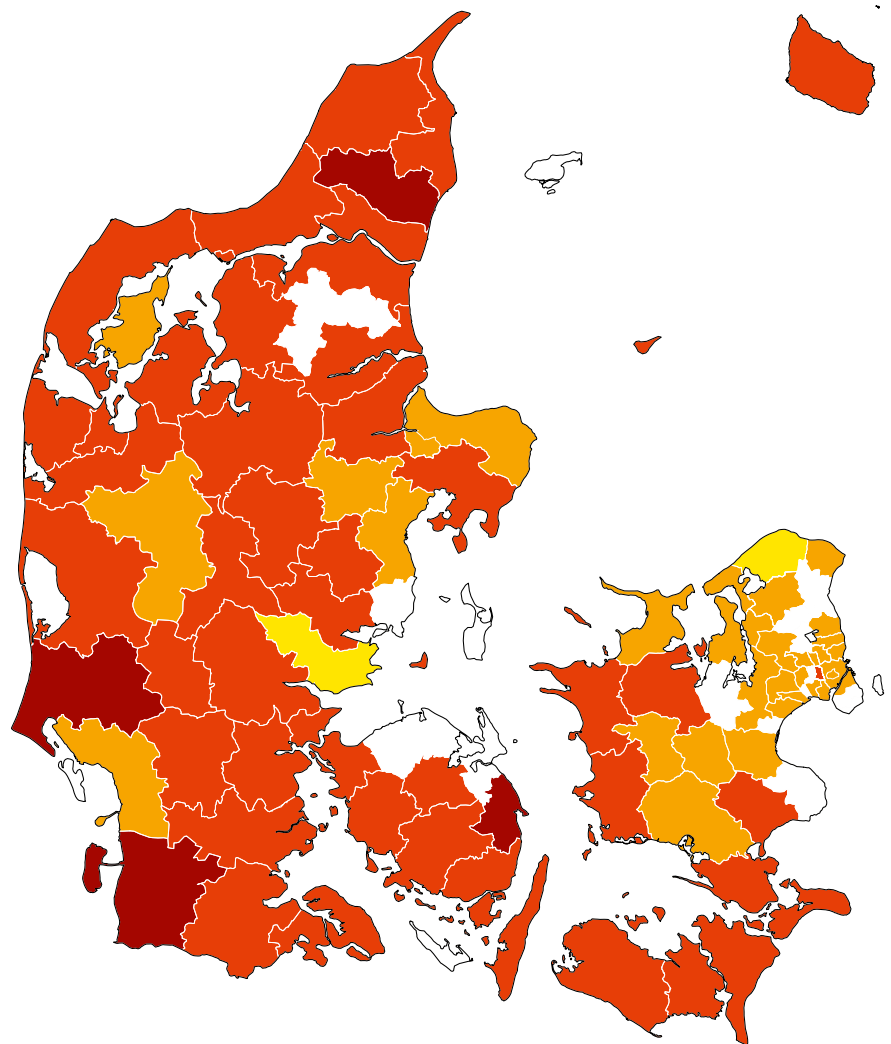
Mere attraktivt for familieplejerne

Også i Esbjerg bliver den relativt sjældne brug af familiepleje forklaret med rekrutteringsvanskeligheder.

– Vi har haft vanskeligt ved at skaffe nok plejefamilier, og det er nok den reelle forklaring på, at familieplejeanbringelserne har udgjort så relativt lille en andel af de samlede anbringelser, siger familie- og forebyggelseschef Jørgen Bruun.

Anbringelse på danmarkskortet

Det er forskelligt, hvor meget de enkelte kommuner gør brug af familiepleje. Danmarkskortet viser, hvor stor en andel af kommunens anbragte børn, der er anbragt i en eller anden form for familiepleje.

■ Over 80 pct.   ■ 60-80 pct.   ■ 40-60 pct.   ■ Under 40 pct.
□ Færre end 50 anbringelser.

Kilde: Ankestyrelsens nyeste anbringelsesstatistik med tal fra 2014.

Det er ikke rimeligt, at det er postnummeret, som afgør, hvilken hjælp et barn får. Her må og skal vi sikre, at paletten af tilbud er så bred, at man kan give barnet det rigtige tilbud

Verne Pedersen, næstformand, Socialpædagogerne

Vi har haft vanskeligt ved at skaffe nok plejefamilier, og det er nok den reelle forklaring på, at familieplejeanbringelserne har udgjort så relativt lille en andel af de samlede anbringelser

Jørgen Bruun, familie- og forebyggelseschef, Esbjerg Kommune

I 2014 var 41 pct. af kommunens anbragte børn anbragt i familiepleje – i 2016 er tallet dog steget til 46 pct.

– Og vi har et måltal om, at det skal op på 65 pct. Noget vi især vil opnå ved at gøre det mere attraktivt at være plejefamilie, fortæller Jørgen Bruun.

For at opnå det, gennemførte kommunen sidste år interviews med tolv plejefamilier, hvor spørgsmålet lød: Hvordan kan vi gøre det bedre for jer? Og på den baggrund undersøger de nu mulighederne for kontraktansættelser som alternativ til den traditionelle 'omvendte resultatløns', hvor familieplejerne typisk sættes ned i vederlag, hvis barnet får det bedre.

– Sammen med socialtilsynet undersøger vi også, hvordan vi kan give familieplejerne et kompetenceløft og støtte dem bedre med supervision. Ligesom vi allerede er begyndt at matche nye familieplejere med ældre, erfarne, der så kan være en form for mentor, fortæller Jørgen Bruun.

Behov for nytænkning

Centerchef Karen Koefoed fra Høje-Taastrup Kommune forklarer også kommunens relativt beskedne brug af familiepleje med rekrutteringsvanskeligheder – og hun mener, at der er behov for nytænkning:

– Lige nu aflønnes plejefamilierne efter, hvor store udfordringer barnet har, så når man virkelig lykkes med sin opgave, bliver man sat ned i løn. Jeg tænker, at det er en udfordring for eventuelle nye plejefamilier, at de ikke kender deres indkomst over tid – men det er en landsdækkende udfordring. Og fordi anbringelserne går over kommunegrænser, og de enkelte familier også nogle gange har samarbejde med flere kommuner, er der behov for en overordnet landsdækkende løsning. Det er derfor ikke noget, vi arbejder med lokalt i kommunen.

I Hedensted Kommune, hvor familieplejeanbringelserne udgør 39 pct. af de samlede anbringelser, er der derimod ikke problemer med at rekruttere familieplejere, og familiechef Charlotte

Lauridsen vurderer, at der er mange forskellige grunde til kommunens anbringelsesmønster:

– Det er en hypotese, men jeg tænker, at det kan have noget at gøre med vores dagbehandlede og kompenserende indsats, der har til formål at forebygge anbringelse, og hvor børnene er indskrevet fra kl. 7.00-20.00. Måske er det de samme børn, der i andre kommuner ville være blevet anbragt i familiepleje – i hvert fald ligger vi lavere på det samlede antal anbragte børn end flere andre kommuner.

Charlotte Lauridsen påpeger endvidere, at mange af de børn i Hedensted, der så alligevel anbringes, ikke umiddelbart altid har gavn af at komme i en plejefamilie.

– Vi er meget påpasselige med, at der ikke skal ske sammenbrud i plejefamilien, og derfor vil vi i mange tilfælde indlede med et ophold på en behandlingsinstitution, hvorefter barnet så senere bliver klar til at flytte i plejefamilie.

Bekymret over forskelle

Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen bekymrer sig over de store forskelle mellem kommunerne.

– Det er ikke rimeligt, at det er postnummeret, som afgør, hvilken hjælp et barn får. Her må og skal vi sikre, at paletten af tilbud er så bred, at man kan give barnet det rigtige tilbud. Og hvis man som kommune ikke fx selv har døgninstitutioner, så må man samarbejde på tværs og sørge for at købe sig ind hos andre kommuner.

Hun pointerer, at det altid skal være barnets tarv, problemer og behov, der er udgangspunktet for en hvilken som helst anbringelse.

– Desværre ser vi alt for ofte, at mange kommuner handler ud fra nogle faste måltal, hvor man fra kommunens side på forhånd har besluttet hvor mange børn, der fx skal i familiepleje. Det er alvorligt for barnet og meget bekymrende, at man ikke tager udgangspunkt i det enkelt barns behov, men derimod lader sig styre af politiske trosbekendelser eller – hvad jeg også kan frygte – af økonomiske hensyn. ■

PSYKIATRI

En kortsigtet løsning

Fem nye socialpsykiatriske afdelinger – og en styrket voldsforebyggende indsats. Det er essensen i en ny handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud, som partierne bag satspuljen har vedtaget. Socialpædagogerne er både overraskede og skuffede

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Lige før efterårsferien landede et bredt flertal af Folketingets partier en aftale om en ny handlingsplan, der skal forebygge vold på socialpsykiatriske botilbud. Det skete efter måneders intens debat, hvor ikke mindst Socialpædagogerne har budt ind med løsningsforslag og konkrete eksempler fra praksis.

– Vi har i tæt samarbejde med både bruger- og pårørendeforeninger, andre fagforbund og fagfolk argumenteret for en langtidsholdbar løsning, hvor man i stedet for at etablere helt nye botilbud bruger ressourcerne på at forbedre de eksisterende tilbud. Derfor er vi også meget overraskede over, at politikkerne nu har valgt en anden vej, siger næstformand i Socialpædagogerne, Verne Pedersen.

For helt centralt i den handlingsplan, som alle partier bag satspuljen er blevet enige om, er fem nye specialiserede socialpsykiatriske enheder – én i hver region. I alt afsættes der ca. 276 mio. kr. til at etablere og drive 150 pladser på disse nye afdelinger, der er monteret på en mindre gruppe af udsatte borgere med udadreagerende og uforudsigelig adfærd.

Ifølge handlingsplan kan borgere visiteres til de nye

socialpsykiatriske enheder, hvis de vurderes at være til fare for andre, har en svær psykisk lidelse, nedsat funktionsevne eller svære sociale problemer – og har været tvangsindlagt mindst én gang inden for det seneste halve år. Målet med afdelingerne er at tilbyde en intensiv og helhedsorienteret behandlings- og rehabiliteringsindsats under samme tag.

Styrk det, vi har i forvejen

Men selvom formålet med de fem nye socialpsykiatriske afdelinger er at sætte ind over for gruppen af særligt udsatte borgere, er det en helt forkert måde at gøre det på, vurderer Verne Pedersen.

– Det løser ikke problemet. Det flytter blot problemet, at man etablerer nye tilbud. Jeg har så svært ved at forstå, hvorfor man ikke har lyttet til de fagligt funderede anbefalinger og argumenter, som stort set alle fagfolk og patientforeninger er kommet med hele vejen igennem, siger hun.

Om de anbefalinger handler bl.a. om at opgradere og udbygge de allerede eksisterende tilbud.

– Der skal være de tilbud, der er behov for. Psykiatrien skal løftes, så borgerne bliver færdigbehandlet, inden de udskrives – og der skal være let og direkte adgang til misbrugsbehandling og til nødvendige indlæggelser. Samtidig skal man sikre, at der er de nødvendige ressourcer, den rette faglighed og de rigtige fysiske rammer på de kommunale bosteder. Vi ved fra mange af vores medlemmer, at når de faktorer er til stede, så har det en positiv forebyggende effekt på vold og konflikter, siger Verne Pedersen.

Gode forebyggende tiltag

De øvrige tiltag i handlingsplanen hilser Socialpædagogerne

velkommen. Der er afsat ca. 124 mio. kr. til en generel voldsforebyggende indsats på de eksisterende tilbud. Pengene skal bl.a. gå til at oprette særlige indsatssteam til forebyggelse af vold på bostederne, tilknytte en fast læge på længerevarende botilbud målrettet borgere med psykiske lidelser og styrke samarbejdet mellem Arbejdstilsynet og Socialtilsynet. Der er også afsat midler til en styrket sundhedsfaglig rådgivning og lettere adgang til psykiatrisk udredning.

– Flere af de tiltag rammer perfekt ned i det, vi har peget på i den nationale handlingsplan mod vold, som vi har lavet sammen med Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd og FOA. Så vi er rigtig glade for, at der også afsættes penge til forebyggelse – til gavn for både vores medlemmer og de borgere, vi arbejder med, siger Verne Pedersen.

Hun tilføjer samtidig, at selvom Socialpædagogerne ikke er begejstrede for det bærende element i handlingsplanen – de nye socialpsykiatriske afdelinger – så er det vigtigt at byde ind med socialpædagogisk faglighed.

– I de her nye tilbud har man jo hele paletten – det socialfaglige, psykiatrien og misbrugsbehandlingen – og det er et felt, hvor mange af vores medlemmer er vant til at arbejde. Derfor vil vi selvfølgelig gøre, hvad vi kan, for at præge de nye tilbud og bidrage med vores faglighed.

Tvang er aldrig løsningen

Den nye handlingsplan indeholder ifølge Verne Pedersen en stor udfordring omkring brug af tvang og magt. De nye socialpsykiatriske afdelinger får nemlig beføjelser til indgreb i selvbestemmelsesretten, og det åbner bl.a. op for, at døre og vinduer kan låses på afdelingen, at der

kan kontrolleres og åbnes post, at borgernes hjem kan undersøges og borgeren kropsvisiteres – samt at adgang fra besøgende kan begrænses.

– Vi er stærkt bekymrede over, at det her måske vil medføre mere tvang – for tvang er ikke til gavn for disse mennesker, siger Verne Pedersen.

Den holdning bakkes op af både brugere og fagfolk. Fx skriver LAP, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere, i en pressemeddelelse, at 'beslutningen om tvangsindlæggelse på de nye afdelinger tages for et halvt år ad gangen – reelt er der tale om anbringelse på ubestemt tid, noget der normalt kun kan ske via domstolene, hvis man har begået alvorlig, personfarlig kriminalitet'.

Efter den nye plan er det kommunalbestyrelserne, der efter indstilling fra et visitationsudvalg skal kunne beslutte at anbringe personer, der ikke er psykotiske, på de nye særlige afdelinger. Og det bekymrer Dansk Psykiatrisk Selskab. Til Politiken siger formand Torsten Bjørn Jacobsen:

– Man udvider den personkreds, som kan blive omfattet af tvang. Der vil komme flere mennesker i den gryde, og det vil naturligt føre til, at der vil blive anvendt mere tvang. Frihedsberøvelse er en alvorlig ting. Det er en borgerret at kunne bevæge sig frit. Derfor skal det være en ekstraordinær situation, og derfor vil vi gerne fastholde psykiatrilovens bestemmelse om, at man skal være psykotisk for at kunne blive frihedsberøvet.

Samlet set er der afsat 400 mio. kr. til handlingsplanen til forebyggelse af vold på botilbud. ■

Se hele handlingsplanen på www.kortlink.dk/nrny

ARBEJDSMILJØ

Skam udløser stress

Skam er en vigtig overset faktor, når medarbejdere bliver syge af stress, konkluderer en ny forskning. Men det handler ikke om at komme af med skam, men om at håndtere den rigtigt, mener to eksperter

Af Roberta Montanari, redaktionen@sl.dk

Illustration: Helle Scheffmann

Det afgørende spørgsmål er: Kan du være til stede med det, som er vigtigt for dig? Alle psykiske lidelser er faktisk måder ikke at kunne være sammen med sig selv på

Lars J. Sørensen, pensioneret chefpsykolog

Hvad gør man som socialpædagog, hvis man står med et ungt menneske, som skærer i sig selv? Hvis ens arbejdsvilkår er blevet forringede, man er presset og der ikke er råd til supervision og støtte, er svaret jo ikke bare at stå fast og sige nej.

Sådan siger Pernille Steen Pedersen, der er forfatter til en ny ph.d. afhandling om, hvad der får stress til at ende i sygemeldinger. Afhandlingen med titlen 'Udkast til et nyt copingbegreb – en kvalifikation af ledelsesmuligheder for at forebygge sygefravær ved psykiske problemer', blev præsenteret på Copenhagen Business School (CBS) tidligere på året, og er netop blevet til en bog: 'Slip stress ud af skammekrogen – et forsvar for arbejdsfællesskabet'.

Pernille Steen Pedersen har været ansat som erhvervs ph.d. hos den psykiatriske og psykologiske klinik PPclinic og tilknyttet Institut for Ledelse, Politik og Filosofi på CBS, hvor afhandlingen fik rosende ord som 'banebrydende' og 'nyskabende' med på vejen. Det nye består i måden at se stress og sygefravær på: Meget af den stress, vi ser på arbejdspladserne, er en skjult og uforløst skamfølelse, som påvirker relationen negativt mellem leder og medarbejder og medarbejdere imellem.

Ifølge forskeren vil førnævnte situation med socialpædagogen typisk skabe et moralsk dilemma mellem ens værdier – det man synes, man burde gøre – og så de faktiske muligheder for at handle. Det dilemma rammer ens selvforståelse

og avler skam – en skam, der, hvis den ikke mødes og håndteres rigtigt, kan blive så stor en stressfaktor, at sygefravær lurer rundt om hjørnet, lyder en af hovedkonklusionerne i hendes afhandling.

Afhandlingen har været fire år undervejs. Først to et halvt år inde i forløbet gik det op for Pernille Steen Pedersen, at den røde tråd gennem de i alt 55 kvalitative interviews med ledere og medarbejdere fra offentlige og private virksomheder – deriblandt pædagoger – var skam. Den viste sig ifølge hende i frygten for at blive afsløret, i trangen til at gemme sig, en insisterende indre kritisk stemme og en stærk følelse af at være forkert.

En værdifuld indre sensor

Netop forkerthed er en følelse, som optager Lars J. Sørensen. Han er nyligt pensioneret chefpsykolog og forfatter til bogen 'Skam. Medfødt og tilært. Når skam fører til sjælemord' fra 2013. Gennem sine år som ansat på Psykiatrihospitalet i Nykøbing Sjælland arbejdede han bl.a. med psykisk syge kriminelle.

– Jeg opdagede, at de mennesker, jeg skulle hjælpe, var de allersværeste at få kontakt til. De undgik mit blik og var svære at fastholde, og det gik hurtigt op for mig, at når mennesker er ramt så meget, så gemmer de sig. Hver gang vi er sammen og gemmer os ved ikke at tage hånd om det, vi tænker eller har indeni, eller undgår at vise, hvad der rører sig, så handler det simpelthen om skam, siger Lars J. Sørensen.

Skam er ifølge ham fuld af paradokser. Et af de største er, at skam på den ene side er medfødt som en værdifuld indre sensor, der nøjagtigt registrerer, hvad der er betydningsfuldt for os og får os til at være samvittighedsfulde. På den anden side kan skam føles så ubærlig og altopslugende, at den skamfulde selv tyer til modmagt for at komme af med ubehaget gennem aggression, vold og skamløshed.

Hverken chefpsykologen eller forskeren mener, at det handler om at komme af med sin skam, som ligger latent i os alle og ofte blusser op og smitter, hvis man forsøger at sætte ord på den.

Skam handler ifølge Lars J. Sørensen om væren, og vokser frem, når vi er ramt på vores selvfølelse og selvforståelse.

– Skam er en slags konstant kropslig bærebølge – balancen mellem følelsen af den, vi er, og følelsen af at være forkert. Så det handler om at møde den skamfulde på en accepterende måde, så han føler sig set, hørt og rummet – og atter kan forstå sig selv. Det afgørende spørgsmål er: Kan du være til stede med det, som er vigtigt for dig? Alle psykiske lidelser er faktisk måder ikke at kunne være sammen med sig selv på, siger Lars J. Sørensen.

Nærvær, relationer og tilknytning

Han pointerer, at kan man ikke hvile i sig selv, vil man også have svært ved at være sammen med andre. Gensidighed i relationen mellem mennesker er afgørende for ham, såvel som for Pernille Steen Pedersen, der i sin forskning netop har fokus på relationen mellem leder og medarbejder.

– Uanset hvilken rolle, du indtager i relationen, må du – for at kunne opløse skam – tage et ansvar for den. Filosofen K.L. Løgstrup siger, at hver gang, du indgår i en relation, bærer du et andet menneskes skæbne i dine hænder. Hvis man i sin socialisering som barn ikke er blevet mødt og spejlet rigtigt, så ligger skammen aflejret i ens grundværen og selvforståelse, det gælder os alle, siger Lars J. Sørensen.

Han har lavet en gradiering, som handler om, hvor meget eller lidt man kan være med sig selv: 'Kan ikke være sig selv bekendt', 'ude af sig selv', 'afskyr sig selv', 'hader sig selv'. Det sidste gælder

ifølge ham ofte mennesker, som er psykisk syge eller misbrugere – eller mennesker, som er blevet misbrugt.

– Heldigvis er vi tilknytningsvæsener hele livet, og det er i en positiv ny tilknytning, at der sker en nødvendig neuro-affektiv afstemning, hvor man simpelthen får et nyt nervesystem, siger psykologen, der mener, at kvaliteten af relationen – snarere end metoden – mellem klient og psykoterapeut er det afgørende.

Derfor er nærvær, relationer og tilknytning ifølge ham alfa og omega, hvis den skadelige skam skal opløses. Derimod kan det at sætte ord på skam for både ham og Pernille Steen Pedersen blot gøre ondt værre. Humor og en nøje læsning

Blå bog

Pernille Steen Pedersen er politolog, og har været fuldmægtig i Beskæftigelsesministeriet med fokus på sygefravær og arbejdsskader – og erhvervs-ph.d.-studerende på PPclinic og CBS i København. Forfatter til bogen 'Slip stress ud af skammekrogen – et forsvar for arbejdsfællesskabet'.

Lars J. Sørensen er psykolog, specialist og supervisor i psykoterapi. Han har været chefpsykolog på Psykiatrihospitalet i Nykøbing Sjælland samt arbejdet med psykoterapi i privat praksis og i psykiatrien. Forfatter til flere bøger, bl.a. 'Smertegrænsen' og 'Sjælens længsel'.

For socialpædagoger er dilemmaet accentueret. De står ofte med et stort ansvar for andre mennesker og er deres betydning pinligt bevidst, når de føler, at de svigter dem, de skulle hjælpe

Pernille Steen Pedersen, ph.d.

To reaktionsmønstre

Ifølge Pernille Steen Pedersen er der to grundlæggende stressreaktioner på skam. I stikordsform kan de karakteriseres således:

Problemløseren

- Opgaven er kilde til skam
- Skam som angst for at præstere dårligt
- 'Hvad tænker andre om min præstation?'
- Manglende tillid til sig selv
- Bange for at løse opgaven
- Bange for at svigte andre

Relationsmesteren

- Relationer er kilde til skam
- Skam som angst for at være uværdig til fællesskabet
- Skam som samarbejdsvanskeligheder
- 'Hvad tænker andre om mig?'
- Manglende tillid til den anden
- Bange for den anden
- Bange for at være udenfor

af den andens kropssignaler kan ofte være en effektiv vej ind til den skamfulde, siger Lars J. Sørensen, der har taget adskillige kropsterapeutiske uddannelser.

– Vi er hele tiden i kropslig ballet med hinanden, uanset hvad vi siger, så reagerer kroppen og lægger underforståelse til. Når en samtale ikke har fungeret, så er det ikke på grund af ordene, men fordi der ikke var overensstemmelse mellem ord og de kropslige signaler. Hvis en kvinde har været udsat for overgreb, vil bare det faktum, at jeg er mand, være en truende faktor. Så skal jeg måske sætte mig halvvejs med siden til hende og minimere blikkontakten ved det meste af tiden at kigge sidelæns op i loftet, for at hun kan være til stede, forklarer han.

Sin betydning pinligt bevidst

Selvom Lars J. Sørensen og Pernille Steen Pedersen har forskelligt fokus på skam, er de enige om, at netop overensstemmelse mellem det indre og ydre – eller snarere manglen på samme – er afgørende for, om den ubehagelige følelse melder sin ankomst. Skam har ofte rod i at se sin egen svagheit og føle, at man ikke har levet op til sine egne forventninger.

– Når spændingen mellem ideal og faktiske muligheder bliver for stor, opstår skam, som kan få os til at miste dømmekraften. For socialpædagoger er dilemmaet accentueret. De står ofte med et stort ansvar for andre mennesker og er deres betydning pinligt bevidst, når de føler, at de svigter dem, de skulle hjælpe, siger Pernille Steen Pedersen.

– I de senere år er problemstillingerne blevet mere komplekse. Der er kommet flere flygtninge, udsatte familier, alvorligt psykisk syge unge, og det er med til at forstærke problemet. Mange socialpædagoger vil have fokus på relationerne, frem for opgaverne, når de rammes af skam.

Ifølge hende opstår et 'anerkendelsesparadoks', hvor lederen blot gør ondt værre ved at rose og anerkende medarbejderens indsats eller komme med gode råd i situationer, hvor medarbejderen selv har svært ved at stå inde for egne handlinger.

Fejloversættelser

Problemet er, at jo mere medarbejderen længes efter anerkendelse, jo sværere har han eller hun ved at tage imod den.

– Min empiri viste, at der foregår nogle fejloversættelser, så det, en leder siger og gør, kommer til at betyde noget andet for medarbejderen. En leder af en integreret institution fortalte, at det kunne blive misforstået, når hun gjorde noget for at hjælpe. Hun fik simpelthen den modsatte effekt. Det, hun troede var en hjælp, blev faktisk til et angreb, forklarer Pernille Steen Pedersen.

I sin forskning fandt hun frem til, at skam typisk viser sig som en følelse af at være uværdig til et arbejdsfællesskab, angst for at blive afsløret i ikke at være god eller værdig nok, en trang til at gemme sig væk, en insisterende kritisk indre stemme, der skaber overdreven selvbevidsthed, og en manglende evne til at tage imod anerkendelse – selvom man netop har behov for det.

To mønstre

Pernille Steen Pedersen fandt frem til to grundlæggende stressreaktioner på skam, som hun kalder for henholdsvis 'problemløseren' og 'relationsmesteren'. Normalt indeholder vi begge måder at reagere på, pointerer hun, men når vi kommer under pres, vil den ene som regel overtage.

Problemløseren har fokus på opgaven og dens kvalitet, og er bange for at svigte andre. Vedkommende skammer sig over ikke at løse opgaven godt nok, og skammer sig over sig selv og sin manglende formåen.

Relationsmesteren er derimod bange for at blive svigtet af gruppen og udelukket fra fællesskabet. Vedkommende er meget opmærksom på signaler fra lederen og de andre kolleger, som han eller hun føler sig uværdig til. Her er relationen omdrejningspunktet for skam. Pernille Steen Pedersen mener, at mange socialpædagoger vil reagere sådan.

– Relationsmestre er afhængige af anerkendelse fra lederen og teamet og kan derfor let føle sig krænkede. Hvis der er en uforløst frustration på jobbet, går det ofte ud over de andre kolleger. Socialpædagoger oplever nok også en stor indbyrdes konkurrence, hvor opmærksomhed og anerkendelse fra lederen og de andre kolleger latent er på spil, siger hun.

Et eksempel fra hendes afhandling:

'Jeg tænker hele tiden på, hvad de andre tænker om mig. Når min leder ikke svarer på min mail, så tænker jeg, at jeg har gjort noget galt. Når

de andre står og taler, så er jeg bange for at de taler om mig. Jeg er så bange for, at de skal finde ud af, hvor dårligt jeg har det', siger en medarbejder, der reagerer på stress som en relationsmester.

Følelser kan ikke tænkes væk

De to 'skamprofiler' skal lederen håndtere helt forskelligt, understreger Pernille Steen Pedersen. Hun er nu ved at finde samarbejdspartnere til at forske videre. Hensigten er at udvikle og afprøve en ny ledelsespraksis, som tager afsæt i ph.d.-afhandlingen.

– Der findes ikke en knage, vi kan hænge vores følelser op på, når vi går på arbejde. Vi bliver nødt til at tage højde for, at mennesker også på en arbejdsplads har følelser som misundelse, mindreværd og vrede, fordi det er en del af at være menneske. Følelserne skal ikke gemmes væk, men ses i øjnene og håndteres, så de ikke udvikler sig til destruktive relationer mellem leder og medarbejder, siger hun.

Pernille Steen Pedersen stiller sig kritisk over for den aktuelle bølge af positiv psykologi og mental robusthed, som hun mener er 'meget farlig'.

– Man kan ikke tænke sine følelser væk, og det skal man heller ikke. Det skaber netop skamfuldhed, når man ikke er i stand til at være rationel hele tiden, selvbeherskende, ikke vise unødigt ag-

gressivitet, eller glæde sig over noget forkert. Hvis man som kvinde kommer tilbage fra barsel, er det fx yderst skamfuldt at sige, at man simpelthen ikke kan magte det samme som før.

Ledernes svære balance

Pernille Steen Pedersen mener, at det i dag er blevet en svær opgave at være leder i et arbejdsliv, hvor vi er blevet mere og mere selvstyrende og skal kontrollere og lede os selv. Hun går ind for, at det personlige lederskab skal tilbage på arbejdspladserne.

– Lederskabet skal ikke udliciteres til coaches og sundhedsforsikringer, som kan reparere medarbejderen, når det først er gået galt. Hvad skal en leder gøre, når to afdelinger skal lægges sammen? Bare sende sine medarbejdere på kursus i arbejdsglæde og i at have armene op? Det løser jo ikke noget. I stedet må lederen få redskaber til at sætte ord på frustrationen og fx omformulere mål og arbejdsindsats i en periode.

– Løsningen af kerneopgaven skal tages alvorligt, men lederen må samtidig tage hånd om medarbejdernes ve og vel og interessere sig for deres måde at løse opgaver på. Forud for sygemeldinger er nemlig altid en lang og kompliceret proces, som kan forebygges ved at håndtere problemerne tidligere. Skam kommer ind før diagnoser, understreger hun. ■

EVIDENS

Socialminister sætter fokus på effekt

Hvis det står til socialminister Karen Ellemann, skal der sættes 250 mio. kr. af til sociale indsatser, der virker. Forslaget falder i god jord hos Socialpædagogerne, der længe har kæmpet for et forskningsprogram

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

En kvart mia. kr. Så mange penge vil socialminister Karen Ellemann (V) tage fra satspuljen og bruge til at udvikle og udbrede sociale indsatser, der har en dokumenteret effekt. Indsatser, der skal være til gavn for målgruppen af voksne, der enten har et psykisk handicap, et misbrugsproblem eller som på anden vis er udsatte.

Til Ugebrevet Mandag Morgen siger hun:

– Min ambition er at få tilvejebragt viden om de indsatser, der virker over for udsatte voksne, og så også at få dem udbredt. Vi skal foretage så stor en investering, fordi en stor del

af de nuværende indsatser ikke hjælper de udsatte voksne godt nok. Det er klart, at nogle indsatser virker, men jeg hører for mange eksempler på indsatser, der bare ikke har hjulpet.

Hvis ministerens plan bliver til virkelighed, skal den kvarte milliard fordeles over fire år og ifølge Mandag Morgen rette sig mod tre områder:

For det første skal der udvikles og afprøves metoder og indsatser for at blive klar på, hvad der virker – og hvad der ikke virker. For det andet skal de udvalgte metoder bredes ud til alle landets kommuner. Og for det tredje skal der banes vej for en mere systematisk indsamling af data fra arbejdet med de forskellige sociale indsatser. Her er målet, at de indsamlede data skal kunne bruges til en løbende evaluering af indsatsen – gerne en evaluering, der måler udviklingen hos hver enkelt borger.

Forbundets anbefalinger

Hos Socialpædagogerne falder socialministerens tanker i god jord.

– Det ligger i god tråd med de anbefalinger, vi selv er kommet med. Faktisk har vi i flere år

kæmpet for at få mere fokus på forskning og evidens inden for det socialpædagogiske område, siger næstformand Verne Pedersen.

Senest har Socialpædagogerne i samarbejde med Professionshøjskolerne og Dansk Socialrådgiverforening udarbejdet et forslag til et udviklings- og demonstrationsprogram, der både skal fremme anvendelsesorienteret forskning inden for det sociale område og sikre, at forskningen bliver omsat til praksis.

– For os er det meget vigtigt, at det socialpædagogiske arbejde kommer til at hvile på et fundament af viden, så vi i endnu højere grad kan gøre en positiv forskel for såvel udsatte børn og unge, voksne med funktionsnedsættelser og udsatte voksne og familier. Og det er vigtigt, at forskningen ikke bare kommer til at samle støv i bøger og ringbind, men at den kan bruges i praksis. Derfor skal der være et tæt samspil mellem forskere og praktikere, siger Verne Pedersen.

Hun lægger også vægt på inddragelse af medarbejderne og siger:

– Når den sociale indsats skal dokumenteres, er det helt afgørende, at dokumentationen giver mening for den enkelte socialpædagog i dagligdagen, og at medarbejderne derfor inddrages i, hvordan dokumentationen udformes.

Meningsfuld dokumentation

Sammen med Dansk Socialrådgiverforening og Professionshøjskolerne har Socialpædagogerne fremlagt deres forslag på et møde med socialministeren.

– Vores forslag omfatter en bredere målgruppe end det, som ministeren nu lægger op til, idet vi også ønsker mere forskning i udsatte børn og unge og voksne med funktionsnedsættelser. Ikke desto mindre føler vi i høj grad, at ministeren har lyttet til os. Og det er vældigt positivt, siger Verne Pedersen.

Hun påpeger også, at det sociale område forskningsmæssigt halter langt bagefter andre områder som fx sundhedsområdet.

– Så det er på tide, at indsatsen forstærkes, siger hun.

Socialministerens udspil indgår nu i forhandlingerne med de andre satspuljepartier. ■

Temadag i netværket for Domfældte

Den 23. november 2016 på Østruplund i Otterup

På temadagen vil vi se nærmere på, hvad der kendetegner gruppen af borgere, herunder se på de kognitive vanskeligheder, borgernes opvækstbetingelser og sociale erfaringer, ligesom vi vil se på psykiatrisk komorbiditet og adfærdsforstyrrelser v. Trine Reippuert Knudsen

Tilmeldingsfrist: 10. november 2016

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/domfældtenov2016

MEDLEMSGODER

Heftig debat om kalender

Fra stor kærlighed til stor irritation. Sådan kan man sammenfatte de følelser, der blev tilkendegivet, da Socialpædagogernes kalender blev genstand for stor debat på facebook

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Med sidste nummer af nærværende fagblad dumpede en papirkalender ned i postkassen hos Socialpædagogernes medlemmer – og det vakte tilsyneladende både stor glæde og stor irritation. I hvert fald blev der i dagene derefter skrevet ikke mindre end 179 indlæg om emnet i Socialpædagogernes facebook-gruppe, hvilket må være noget nær en rekord.

På den ene side var der de begejstrede tilhængere, der fx skrev: 'Kan ikke leve uden min Socialpædagogerne-kalender'. 'Kunne slet ikke undvære den'. 'Looove it'. Og: 'Er mega-glad for min'.

Og på den anden side var der de irriterede modtagere, fra hvem det fx lød: 'Et voldsomt ressource-spild'. 'Spild af medlemmernes penge'. 'Håbløst umoderne'. Og: 'Ryger direkte i skraldespanden'.

Udgangspunktet for debatten var et indlæg fra Sonja Linnet Hangaard, der bl.a. skrev:

– Jeg kunne godt tænke mig, at dem, der gerne vil have en

papirkalender, henvendte sig til Socialpædagogerne, så der kun blev lavet en kalender til dem, der ønsker det.

En god ven

En af de kalenderglade skrev til gengæld:

– Jeg tænker, at det ville være bedre, hvis man aktivt skulle melde fra, når man ikke ønsker sig en kalender... og jeg glæder mig over, at alle os, der glædes over at få den hvert år, gider gå til tasterne og skrive, at vi holder af vores gode ven kalenderen.

Socialpædagogernes kasserer Kaj Skov Frederiksen undrer sig ikke over, at der er delte meninger om kalenderen.

– Sidste år lavede vi en medlemsundersøgeles om kalenderen, der viste, at flertallet af vores medlemmer bruger kalenderen – men også at et ret stort mindretal ikke gør.

Helt præcist svarede 57 pct. af medlemmerne, at de selv bruger kalenderen, 16 pct. havde foræret den til en anden og 20 pct. brugte slet ikke kalenderen.

– På den baggrund besluttede vi at fortsætte med kalenderen, men vi undersøger mulighederne for en ordning, hvor man kan vælge til eller fra. Hidtil har det bare ikke været så enkelt, som det måske kan lyde, og det hænger sammen med den måde, vores elektroniske medlemssystem fungerer på – og med at kalenderen distribueres ud sammen med Socialpædagogen, der jo sendes til alle medlemmer. ■

NOTER

25 års nordisk samarbejde giver styrke

Uden stærke socialpædagogiske fagforeninger, så forsvinder socialpædagogikken – og dermed også den socialpædagogiske profession. Det er en af de væsentligste erfaringer, som 25 års nordisk samarbejde har ført med sig, fremgår det af et nyt jubilæumsskrift, der markerer 'sølvbrylluppet' for Nordisk Forum For Socialpædagoger, NFFS. I tidsskriftet kan du læse om, hvordan NFFS opstod – og hvilken betydning det nordiske forum har haft for udviklingen af socialpædagogikken i norden. Du kan læse portrætter af medlemmer fra de respektive lande, bl.a. et portræt af en dansk socialpædagog, der arbejder med uledsagede flygtningebørn. Tidsskriftet kigger også fremad – og ser bl.a. på, hvilke vilkår, der i disse år bestemmer og afgrænser, hvad det er, socialpædagogikken, socialpædagoger og deres faglige organisationer udfordres på.

tln

Flere borgere i botilbud på Sjælland

Antallet af voksne handicappede og sindslidende, der bor i botilbud eller modtager støtte, er steget med 30 pct. fra 2010 til 2014. Det viser en analyse, som KORA har lavet på det specialiserede socialområde i de 17 kommuner i Region Sjælland. I samme periode er de samlede udgifter på voksenområdet steget med fem pct. i de sjællandske kommuner, og det kan ifølge KORA skyldes, at målgruppens sammensætning har ændret sig – eller at man driver tilbuddene mere effektivt. Analysen viser også, at der er forskel fra kommune til kommune på, hvor mange borgere, der bor i botilbud, og hvad den enkelte beboer koster.

tln

Fra formand til aktiv pensionist

Sytter Kristensen stopper som landsformand for LEV den 6. november efter 15 år i formandsstolen. Men selvom hun nu officielt bliver pensionist, har hun ingen planer om at stoppe kampen for at sikre et anstændigt liv for mennesker med udviklingshæmning. Til Nordvestnyt udtaler Sytter Kristensen, at hun ikke har tænkt sig at læne sig tilbage, når det handler om indsatsen over for de borgere i samfundet, der har mest brug for hjælp og ikke selv kan tage initiativ. Hun forholder sig bl.a. til kommunale besparelser på aktivitetstilbud og siger: 'I dag tages der meget lidt menneskeligt hensyn. Vi hører hele tiden, at handicappede koster kommunerne mange penge. Det lyder, som om vi er skyld i alt dårlig økonomi'. Sytter Kristensen har selv en søn på 40 år, som er født med Downs syndrom.

tln

Sygefravær blandt mobbede kan skyldes stress

Når man bliver udsat for mobning på jobbet, kan man blive stresset og få søvnproblemer. Og det forklarer en del af sygefraværet blandt medarbejdere, der oplever mobning, viser ny dansk forskning fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og Københavns Universitet. Forskerne har kigget på langtidssygefraværet blandt ansatte, der oplever mobning – denne gruppe har ca. dobbelt så meget langtidssygefravær som andre. Ifølge undersøgelsen skyldes 13 pct. af langtidssygefraværet stress, mens 13 pct. skyldes søvnproblemer. Ifølge professor Åse Marie Hansen fra Københavns Universitet peger undersøgelsen på, at nogle vil have glæde af behandling mod stress for at komme videre efter mobning.

tln

ARBEJDSMILJØ

Sammen om mental sundhed

Arbejdspladsen er et godt sted at have fokus på mental sundhed – derfor giver ny hjemmeside gode råd om mentale helbredsproblemer

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

55 mia. kr. Så meget koster mentale helbredsproblemer hvert år samfundet, lyder et skøn fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA). Derfor er arbejdspladsen et oplagt sted at have fokus på mental sundhed. En ny måling viser nemlig, at knap seks ud af 10 har ople-

vet mentale helbredsproblemer som angst, stress og depression på deres arbejdsplads – enten på egen krop eller hos en kollega.

Målingen er lavet for partnerskabet 'Sammen om mental sundhed', der er finansieret af satspuljeaftalen på psykiatriområdet. Partnerskabet er et tværgående samarbejde mellem Sundheds- og Ældreministeriet, arbejdsmarkedets parter, kommuner, regioner samt organisationer og virksomheder, der beskæftiger sig med mental sundhed, afstigmatisering og inklusion på arbejdspladsen.

'Sammen om mental sundhed' har netop lanceret en hjemmeside, der leverer viden, værktøjer og gode råd til, hvordan man forebygger og håndte-

rer mentale helbredsproblemer. Den er delt op, så man kan søge alt efter, om man er leder, kollega eller måske tillids- eller arbejdsmiljørepræsentant – men man kan også gå ind og hente gode råd til, hvad man gør, hvis man selv er ved at gå ned med flaget.

Ned med arbejdspresset

Det er NFA, der i samarbejde med Videncenter for Arbejdsmiljø har udarbejdet det vidensgrundlag, som hjemmesiden om mental sundhed bygger på – og psykolog og postdoc på NFA Mette Andersen Nexø forklarer i Magasinet Arbejdsmiljø, hvorfor arbejdspladsen spiller så vigtig en rolle.

– Har du et godt arbejds- miljø med gode relationer og få

problemer, er det nemmere at gå til din leder og prøve at finde en løsning, uanset om problemet skyldes arbejdet eller noget andet. På den måde kan en sygdomsmelding måske undgås eller blive kortere, fordi der bliver taget hensyn, siger hun.

For ryger man først ud i en langtidssygemelding, kan det være svært at vende tilbage til arbejdsmarkedet igen, lyder det fra Mette Andersen Nexø.

– Arbejdspladsen skal være villig til at skrue lidt ned for medarbejdernes arbejdspresset i en periode og tilpasse opgaverne. Ligesom hvis et postbud brækker benet og ikke kan køre på cykel i et stykke tid. ■

Læs mere på mentalsundhed.dk

SOCIALPOLITIK

Frikommuner skal eksperimentere

Social- og indenrigsministeriet har udvalgt 44 kommuner, der nu kan ansøge om nye måder at løse opgaver på. Idékataloget handler bl.a. om alarmer på udadreagerende borgere og tilkøb af ferie med ledsager

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Kunne det være en idé at sætte en alarm på en udadreagerende beboer i et botilbud, så personalet får besked, når han går ud blandt

de andre beboere? Vil det være en fordel, hvis borgere med handicap får lov til at tilkøbe en ekstra ferie med ledsagelse? Kan vi give udsatte børn bedre muligheder ved at arbejde med metoder og indsatser, som den eksisterende lovgivning i udgangspunktet forhindrer?

Sådan lyder tre eksempler på ideer, der bliver foreslået af nogle af de i alt 44 kommuner, der netop er blevet udvalgt som frikommuner – det vil sige kommuner, der hen over de næste fire år kan søge om dispensation fra regler og love, der ellers gælder for den offentlige opgaveløsning.

De 44 kommuner er samlet i otte netværk, hvoraf de to skal

arbejde med temaer inden for socialområdet, nemlig: 'Børn som vores vigtigste ressource' og 'Bedre styring af udgifterne på det specialiserede socialområde'. Nogle af de andre netværk kan også få betydning for det socialpædagogiske arbejde, fx netværket om 'frivillighed og samskabelse', der bl.a. har ideer om at kigge nærmere på mulighederne for frivilligt arbejde i den offentlige sektor.

Pas på retssikkerheden

I første omgang har regeringen udvalgt kommunerne og de overordnede temaer, der skal arbejdes med – og inden 1. december skal kommunerne så indsende ansøgninger om kon-

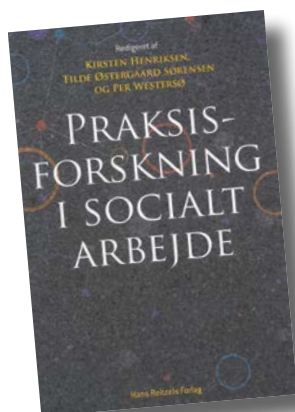
krete forsøg, der kræver dispensation fra lovgivningen.

Socialpædagogens næstformand Marie Sonne er positiv overfor frikommunetanken, men maner samtidig til besindelse:

– Nytænkning og eksperimenter er altid velkomne, men det må ikke ske på bekostning af borgernes retssikkerhed. Hvis vi tager eksemplet med ledsagelse på ferie, kan det for så vidt være fint at eksperimentere med mulighederne for tilkøb. Men det må på ingen måde betyde, at dem, der ikke tilkøber, så ikke får den ledsagelse, de har ret til. Eller at nogen skal betale for noget, de burde være berettigede til at få gratis. ■

BØGER

Redigeret af Tina Løvbom Petersen

Praksisforskning i socialt arbejde

Af Kirsten Henriksen, Tilde Østergaard Sørensen og Per Westersø
Som aldrig før stilles der i socialt arbejde krav om dokumentation, evaluering, udvikling og forskning. Men selvom socialt arbejde er beslægtet med samfundsvidenskaberne, har feltet samtidig en stærk praksisdimension, som betyder, at der ikke nødvendigvis er en lige linje mellem videnskab og praksis. Denne bog stiller skarpt på begre-

bet praksisforskning, som er betegnelsen for den type vidensopsamling, der placerer sig mellem videnskab og professionel praksis – og bygger bro mellem på den ene side videnskabelig stringens og på den anden side hensynet til praksisrelevant viden. Ud over at komme omkring, hvad praksisforskning er, hvordan den kan gennemføres, og hvorfor den er væsentlig for socialt arbejde, så rummer bogen også en række fortællinger om konkrete gennemførte praksisforskningsprojekter. Det er undervisere fra socialrådgiveruddannelsen i Aarhus, der står bag bogen, der både kan fungere som lærebog til socialrådgivere og som fagbog til professionelle, der arbejder med vidensbaseret socialt arbejde.

Hans Reitzels Forlag. 216 sider. 250 kr.

Videnskab og pædagogik

Af Brian Degn Mårtensson og Leif Puggaard
Aristoteles, Rousseau, Kant, Bordieu, Nietzsche og Sartre er bare nogle af de kendte filosoffer, man som læser bliver introduceret til i 'Videnskab og pædagogik'. Bogen fungerer som en introduktion til den europæiske videnskabelige debat om spørgsmål om menneskets forhold til sig selv, fællesskabet og verden. De to forfattere giver allerede i forordet udtryk for, at det er lidt af en opgave at for-

midle videnskabsteori og gøre det lettere tilgængeligt, hvad de store af videnskabens tænkere står for. Med en parallel til sportens verden, hvor man fx aldrig kunne drømme om at lægge ud med et maraton, når man begynder at løbetræne, så gælder det også for filosofiens verden, at man skal tage det et skridt af gangen, så man er sikker på at komme frem. Med andre ord én filosof af gangen – eller et kapitel af gangen. Bogen kan bruges som et opslagsværk og henvender sig til alle, der uddanner sig inden for de pædagogiske, sociale og sundhedsfaglige områder. Ud over at give et videnskabshistorisk overblik frem til og efter oplysningstiden, så rummer bogen også kapitler om fx positivisme og rationalisme, konstruktivisme og socialkonstruktivisme, kritisk teori – og nyere videnskab og pædagogik.

Akademisk Forlag. 304 sider. 349,95 kr.

Fortællinger fra praksis i socialt arbejde

Af Bettina Myggen Jensen og Inge Schiermacher

På professionsuddannelserne efterlyser de studerende ofte viden om praksis – og de oplever mange gange, at de får en større forståelse for, hvad deres fag indebærer, når de i deres praktikperiode møder erfarne kolleger. Med denne bog får de studerende en introduktion til praksis gennem seks fortællinger, hvor professionelle beretter om deres arbejde med mennesker med komplekse sociale og sundhedsmæssige problemer – og om de overvejelser ved sociale indsatser, som indgår i de professionelles hverdag. En fortælling handler om en kommunal myndighedsforvaltning, hvor der træffes afgørelser om fx ophold i botilbud. En anden historie beskriver arbejdet som behandler i en stemmehøregruppe. Fortællingerne kan med fordel bruges i undervisningen som en vej til at bringe praksis kompleksiteten ind i læringsrummet. Forfatterne understreger, at fortællingerne ikke skal forstås som sandheden om praksis, men som eksempler på praksis, der tilbyder et udvidet reflektorisk rum for studerende og andre praktikere.

Akademisk Forlag. 224 sider. 299 kr.

Neuroaffektiv udviklingspsykologi 1, 2 og 3

Af Susan Hart

Her er der tale om en trilogi, hvor bøgerne dog også kan købes enkeltvis. Alle tre bøger handler om, hvordan børn udvikler deres følelsesmæssige, personligheds mæssige og sociale potentiale. Børn fødes med et enormt udviklingspotentiale, og for at kunne realisere dette potentiale, har de brug for stimulation – hvad enten det drejer sig om kognitive, motoriske eller følelsesmæssige kompetencer. I trilogien her følger en progressiv beskrivelse af de samme menneskeskæbner, fra de bliver født, til de når ind i voksenalderen. I bog 1, 'Makro- og mikroregulering', beskrives de små usynlige samspilsprocesser, hvor forældre og spædbarn sekund for sekund synkroniserer sig med hinanden. Bog 2, 'Fra tilknytning til mentalisering', fokuserer på barnets dannelse af tilknytningsmønstre. Og bog 3, 'De neuroaffektive kompasser', beskriver et navigationsredskab til støtte for menneskets personlighedsmodning uanset alder – og behandler de udfordringer, barnet stilles over for i løbet af hjernens modning. Forfatteren er psykolog, specialist og supervisor i børnepsykologi – og med hendes trilogi følger en e-nøgle, som giver adgang til filmmateriale, der illustrerer de psykologiske temaer i bogen.

Hans Reitzels Forlag. 550 sider. 600 kr.

PÆDAGOGUDDANNELSEN

Store forskelle på uddannelsessteder

De pædagogstuderendes timetal og karakterniveau er vidt forskellige fra uddannelsessted til uddannelsessted. Det viser ny rapport fra Rigsrevisionen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

En pædagoguddannelse er tilsyneladende ikke bare en pædagoguddannelse. Ny rapport fra Rigsrevisionen viser, at der er store forskelle på, hvor mange timer de studerende tilbydes på de forskellige uddannelsessteder i Danmark – ligesom der er forskelle i karakterniveauet ved den afsluttende eksamen.

– Når du tager en pædagoguddannelse, bør der være den samme høje kvalitet og faglighed, hvad enten du læser i Nordjylland eller på Sydsjælland, så den uensartethed bekymrer mig, siger Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne.

Rigsrevisionen har bl.a. kigget på karaktergennemsnittet

ved den afsluttende bachelor-eksamen, og når tallene renses for 'socioøkonomiske forskelle', bliver der givet flere gode karakterer på nogle uddannelsessteder end på andre – noget Rigsrevisionen tolker som et mål for, hvor god kvaliteten af uddannelsen har været.

Lær af de bedste

Størst er forskellen mellem pædagoguddannelsen i Randers og pædagoguddannelsen i Kolding. Hvis man renses for socioøkonomiske forskelle svarer det til, at 51 pct. af de pædagogstuderende i Randers fik syv eller derover mod 71 pct. af de studerende i Kolding. Rigsrevisionen giver dog ingen forklaring på forskellene, men opfordrer til, at pædagoguddannelserne undersøger det nærmere og prøver at lære af de bedste.

Marie Sonne advarer mod at drage for hurtige konklusioner:

– Der kan være mange grunde til forskelle i karaktergennemsnit, men så store forskelle bør da bestemt vække nysgerrighed: Hvad gør forskellen?

Hun påpeger endvidere, at undersøgelsen bygger på de stu-

derende, der har skrevet bachelor på den gamle uddannelse.

– Og det bliver da meget spændende at se, hvordan det kommer til at gå, når de første studerende på den nye uddannelse bliver færdige til januar.

Forskellige timetal

Rigsrevisionens undersøgelse viser også, at der er store forskelle i timetallet. Her er forskellen størst mellem pædagoguddannelserne i Grenå og Aabenraa. I Grenå fik de pædagogstuderende i skoleåret 2015/2016 i alt 847 timer mod 1.405 i Aabenraa. De sønderjyske studerende fik altså mere end halvanden gang så mange timer.

Statistisk finder Rigsrevisionen dog ingen sammenhæng mellem timetal og karaktergennemsnit, og efterfølgende har spørgsmålet om timer, da også være til debat.

Undervisningsformer

I et debatindlæg i Politiken skriver formanden for Danske Professionshøjskoler, Harald Mikkelsen:

– De studerendes hverdag består af en blanding af klassisk

undervisning, opgaveløsning og læsning, studiepræsentationer med feedback fra underviser og vekselvirkning med den obligatoriske praktik. Kontakten mellem studerende og undervisere er altid fundamentet, men ikke et kvalitetsmål i sig selv. De studerendes egen indsats uden for klasselokalet betyder meget for det samlede læringsudbytte, og netop den planlagte sammenhæng mellem forskellige læringsformer bidrager til kvalitet i undervisningen.

Han påpeger, at man ikke nødvendigvis hæver kvaliteten ved at give flere timer.

– Får den studerende samme læring ud af en times undervisning på et hold med 20 studerende som ved en forelæsning for 200 studerende? Timetallet udstiller (...) de institutioner, som prioriterer at hjælpe mindre grupper studerende med at gå i dybden med stoffet og takle særligt vanskelige faglige udfordringer, da indsatsen vil vise sig samlet set at give færre undervisningstimer.

Rigsrevisionens undersøgelse omhandler også andre uddannelser. ■

Temadag i netværket Marginaliserede

Den 17. november 2016 i Mødecenter Odense

'Goddag til socialt arbejde, hvor den professionelle selvopfattelse konstant er på prøve' v. Mogens Seider, leder af Fountain House. Det socialpædagogiske arbejdsfelt er en arena uden manuskript, og vores søgen efter forud planlagt styring og rammer amputerer muligheden for at forholde sig åbent til mennesker og liv.

Tilmeldingsfrist: 4. november 2016

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk/margi2016

Er kongres lig med demokrati?

Af Michel Kikkenborg, FTR

Så er det atter blevet tid til, at vi i Socialpædagogerne skal afholde vores kongres. Kongressen er i vores organisation den øverste demokratiske myndighed, hvor de kongresdelegerede (valgt på generalforsamlingerne) fra alle kredse mødes og drøfter organisationens vedtægter, de politiske og strategiske overvejelser for fremtiden og socialpædagogisk faglighed. Det er her vi vælger repræsentanter til forretningsudvalget og meget mere...

Det er kort sagt her, at foreningens demokrati får lov at leve – og medlemmerne af Socialpædagogerne har mulighed for at få indflydelse på vores allesammens fælles fagforening.

For mig som medlem af Socialpædagogerne og valgt til kongressen, så er dette en af årets vigtigste begivenheder. Jeg ynder at kalde mig selv for demokratiets forkæmper og tænker, at netop på kongressen får demokratiet lov at udfolde sig. Men det medfører jo samtidig spørgsmålet om, hvad demokrati egentligt er – og især hvad repræsentativt demokrati er. Er det mere eller mindre demokratisk, at hovedbestyrelsens 33 medlemmer beslutter noget, end hvis det er kongressens ca. 160 delegerede, der indgår i beslutningsprocessen? Kan vi overhovedet tale om demokratisk repræsentation, når mange af os er valgt på en generalforsamling, hvor fremmødet er fornærmende ringe, og kun ca. fem pct. af de stemmeberettigede medlemmer er mødt frem?

Demokrati er en pudsigt størrelse og virker jo primært, hvis 'folket' er interesseret i indflydelse, hvilket et kig på tallene for antal deltagere på generalforsamlinger, stemmeprocenter ved OK og andre demokratiske processer ikke ligefrem vidner om.

Netop derfor er det vigtigt, at de medlemmer af socialpædagogerne, der ønsker indflydelse, og som indgår aktivt i fagforeningens arbejde, får en oplevelse af, at vi som organisation er åbne for forandringer, tør drøfte de vigtige emner i fagbe-

vægelsen, lytter til medlemmerne – og viser, at det faktisk giver mening at engagere sig. At det er muligt at få reel indflydelse på fagforeningens virke.

Er det så sådan, kongressen fungerer, og hvad vil vi egentlig med den?

Er det bare en samling af valgte repræsentanter, der skal bekræfte forretningsudvalget og hovedbestyrelsen i, at de er på rette vej og så ellers klappe dem på ryggen?

Eller vil vi gerne drøfte socialpædagogisk faglighed og politisk målsætning? Og vil/tør vi debattere vores egen organisations struktur, og hvordan vi oplever sammenhængskraften i Socialpædagogerne?

Jeg ved, hvad jeg ønsker mig: Nemlig en kultur, hvor vi lytter mere til hinanden – og hvor meninger er noget, man deler for at blive klogere fremfor bare at ytre sig om egne holdninger. Jeg synes, vi har brug for et mere dynamisk Socialpædagogerne, hvor vi tør drøfte vores strategi omkring den såkaldte løsningsorienterede fagforening. Et forbund hvor vi åbent debatterer vægtningen af arbejdet med faget kontra foreningen – og hvor vi sammen kan tale om, hvordan vi ønsker organisationen Socialpædagogerne skal se ud om fem år.

Det er mine forhåbninger. Men for at kunne dyrke demokratiet er vi jo afhængige af alle jer socialpædagoger, der ikke kommer på kongressen.

Så kære socialpædagog. Tal med dem du kender, som skal deltage på kongressen. Fortæl dem, hvad du ønsker dig af din fagforening – og hvilke områder du synes, at vi skal drøfte på kongressen. På den måde får vi en levende og meningsfuld kongres, hvor demokratiet er i højsædet, og hvor medlemmerne får indflydelse på de beslutninger, der bliver taget. ■

Michel Kikkenborg er FTR på psykiatriområdet i Region Hovedstaden og medlem af bestyrelsen i Kreds Storkøbenhavn.

- Hvem kender I, der skal til kongres?
- Har Socialpædagogerne et velfungerende demokrati?
- Hvad er det vigtigste, Socialpædagogerne burde debattere på kongressen?

Deltag i debatten på
socialpaedagogen.dk/prik